

Lägesbild Jönköpings län 2023

Mänskliga rättigheter och barnets rättigheter

Lägesbild Jönköpings län 2023

Mänskliga rättigheter och barnets rättigheter

Meddelande nr 2024:04

Meddelande	nummer 24:04
Referens	Hennie Järnberg, nationell samordnare mänskliga rättigheter och Sophie Gestranus, nationell samordnare barnets rättigheter.
Statistikansvarig	Haidar Al-Talibi, Länsstyrelsen i Södermanlands län.
Kontaktperson	Martina Rasch, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Direkttelefon 010-223 64 77, e-post martina.rasch@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Illustration	Annefrid Sjöman
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—24/04--SE

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte	7
Underlag och avgränsningar	8
Statistik	8
Hearing med civilsamhället	10
Utveckla lägesbilden och analysen på regional nivå	11
Dialog med civilsamhället	12
Rätten till tillfredställande levnadsstandard	13
Rätten till arbete	15
Rätten till utbildning	16
Rätten till tillfredställande levnadsstandard	17
Presentation av statistik	19
Ekonomisk utsatthet	19
Låg inkomststandard	22
Disponibel inkomst	26
Ekonomisk standard	27
Trångboddhet	31
Bostadsmarknadsläge	35
Avhysningar som berör barn	43
Rätten till arbete	46
Presentation av statistik	47
Öppet arbetslösa	47
Ej förvärvsarbetande	49
Ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning	50
Sammanräknad förvärvsinkomst	52
Rätten till utbildning	54
Presentation av statistik	55
Förskola	55
Behöriga och ej behöriga elever till nationella programmet	60
Behöriga och ej behöriga elever till nationella programmet (folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder)	64
Trygghet i skolan	67
Referenser	70
Bilaga 1. Lista över deltagande organisationer hearing	71
Bilaga 2. Länder som ingår i respektive födelssregion	72

Inledning

Bakgrund

Regeringen vill att länsstyrelsernas samordnings- och utvecklingsuppdrag i mänskliga rättigheter ska stötta sammanställningen av regionala lägesbilder om svensk konventionsefterlevnad.¹ Med konventionsefterlevnad avses graden av efterlevnad av konventioner, det vill säga i vilken utsträckning som Sverige infriar sina åtaganden enligt de konventioner Sverige anslutit sig till, till exempel konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR), barnkonventionen (CRC), rasdiskrimineringskonventionen (CERD) eller kvinnokonventionen (CEDAW). Detta är också målet med regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter, det vill säga att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.²

Enligt regeringens strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige är det för att säkerställa att barn inte diskrimineras enligt artikel 2 i barnkonventionen viktigt att den kunskap om barns levnadsvillkor som samlas in möjliggör jämförelser utifrån olika bakgrundsfaktorer, men även jämförelser på regional nivå.³ Samordning och samverkan av sådan data är centralt för att utbyta erfarenheter kring barns situation i Sverige. FN:s barnrättskommitté har även rekommenderat att staterna genomför datainsamling för att stärka kunskapen om barns levnadsvillkor.⁴

Länsstyrelserna ska också enligt regleringsbrev redovisa hur Sveriges åtaganden om icke-diskriminering belysts samt hur stödet till kommunerna utvecklats.⁵

¹ Ku2017/00707 /DISK Ku2017/00255/DISK

² Skr. 2016/17:29

³ Prop. 2009/10:232

⁴ CRC General Comments No. 5, 2003

⁵ Fi2021/02746 m.fl. s. 3

I regleringsbrevsuppdraget om barnets rättigheter framhålls särskilt barns lika tillgång till rättigheter. Både för uppdraget i mänskliga rättigheter och uppdraget i barnets rättigheter framhålls delaktighet och inflytande särskilt.⁶

Enligt återrapporteringen av länsstyrelsens uppdrag i mänskliga rättigheter för föregående verksamhetsår, som sammanställts av samordnings- och utvecklingsuppdraget, togs lägesbilder fram av vissa, men långt ifrån alla, länsstyrelser. Mot bakgrund av ovanstående beslutade samordnings- och utvecklingsuppdraget att under 2023 prioritera att understödja lägesbilsarbetet ytterligare vilket denna rapport är ett resultat av.

Lägesbilden presenterar statistik avseende ett urval av rättigheter som finns formulerade i konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR). De områden som omfattas är rätten till arbete, rätten till utbildning och rätten till tillfredställande levnadsstandard inklusive rätten till bostad. Dessa områden finns även formulerade i regeringsformen som fastslår att det ska ”särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.”⁷

De ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna är i regel progressiva rättigheter. Det innebär att staterna, i detta fall Sverige, utifrån tillgängliga resurser kontinuerligt ska arbeta med att förbättra och försäkra tillgång till rättigheter för alla. Principen om icke-diskriminering och lika tillgång är en grundprincip för de mänskliga rättigheterna och så även i konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.⁸ Sverige rankades år 2017 som bäst i världen på att bekämpa social och ekonomisk ojämlikhet, men har därefter dalat i varje ny mätning och rankades år 2022 på tjugonde plats, vilket är sämst i Norden.⁹

⁶ Ku2017/00707 /DISK Ku2017/00255/DISK, Fi2021/02746 m.fl. s. 11

⁷ SFS nr: 1974:152 1 kap, §2:1

⁸ ICESCR 1966 Art. 2:2

⁹ Institutet för mänskliga rättigheter Årsrapport 2023 s. 94

Under 2024 granskar FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter Sveriges konventionsefterlevnad samt kommer med rekommendationer. Även konventionen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning och konventionen mot avskaffandet av alla former av rasdiskriminering granskas detta år.

Syfte

Syftet med rapporten är att synliggöra läget för ett urval av mänskliga rättigheter i relation till FN:s konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (CESCR). Rapporten kan användas som stöd i:

- dialog och utvecklingsarbete på regional nivå
- det externa arbetet gentemot myndigheter och andra aktörer
- att integrera kunskap om länsinvånarnas levnadsförhållanden i länsstyrelsernas övriga verksamheter.

Underlag och avgränsningar

Statistik

Lägesbilden presenterar statistik för olika urval av rättigheter i relation till FN:s konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (CESCR).

Lägesbilden är deskriptiv och synliggör bara läget inom respektive område. Lägesbilden ger däremot inte förklaring till orsakerna bakom eller förslag på specifika lösningar.

Lägesbilden omfattar rättighetsområdena tillfredställande levnadsstandard (inklusive rätten till bostad), arbete och utbildning. Statistik som valts ut baseras både på Sveriges åtaganden kopplade till konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna och på de rekommendationer som finns från kommittén för samma konvention.¹⁰ Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter finns även inskrivna i de konventioner som innebär ett särskilt skydd för vissa grupper som Sverige anslutit sig till:

- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)
- FN:s konvention för avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (CERD)
- FN:s konvention om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW)
- FN:s konvention för barnets rättigheter (CRC).

Att konventionerna hänger ihop och att det finns skillnader i olika gruppers åtnjutande av rättigheter kan exemplifieras med följande rekommendation:

Kommittén är oroad över det höga antalet barn i fattigdom. Samt att fattigdomen är särskilt utbredd bland flyktingar, asylsökande, romer och afrosvenskar. Kommittén rekommenderar Sverige att öka sina insatser för att ta itu med fattigdomen, bland annat genom ett effektivt genomförande av relevanta politiska åtgärder, program för

¹⁰ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, 2016
E/C.12/SWE/CO/6

sysselsättning och socialt skydd samtidigt som särskild uppmärksamhet ägnas åt grupper som är särskilt utsatta.¹¹

Vägledande vid val av tillgänglig statistik har även varit FN:s barnkonvention samt de rekommendationer från barnrättskommittén som Sverige tog emot i februari 2023. Av rekommendationerna framgår att det finns flera områden i utvecklingen av barnets rättigheter som barnrättskommittén ser på med oro. Här lyfts till exempel bristen på data uppdelad efter funktionsnedsättning, etniskt ursprung, socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund, som inte möjliggör tillräcklig analys av barns situation, men även barns psykiska mående samt skillnaderna i tillgång till utbildning av likvärdig kvalitet.¹² Rekommendationerna påtalar även, likt tidigare år, att barn måste säkerställas lika tillgång till sina rättigheter.¹³

På EU-nivå har även en EU-strategi för att förhindra och bekämpa socialt utanförskap inom Europeiska unionen tagits fram. Den innebär att medlemsstater rekommenderas att säkerställa grundläggande rättigheter som utbildning, hälsosamma måltider, sjukvård och bostad.¹⁴

I arbetet har vi främst utgått från länsstyrelsernas tillgängliga statistik. För de indikatorer där det varit möjligt att uppdatera statistik har det gjorts. Utifrån de områden rapporten omfattar har statistik som finns tillgänglig indelad på kön, ålder och födelseregion prioriterats. Prioriteringen har gjorts i syfte att synliggöra ojämlikheter i åtnjutandet av de rättigheter lägesbilden omfattar. I samband med granskningar av svensk konventionsefterlevnad får Sverige återkommande rekommendationer av FN om att förbättra tillgång på data uppdelad på indelningsgrunder, exempelvis diskrimineringsgrunderna. Vissa indelningar finns, men dessa är långt ifrån heltäckande

¹¹ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, 2016 E/C.12/SWE/CO/6, 35

¹² Kommittén för barnets rättigheter, 2023 CRC/C/SWE/CO/ 6-7

¹³ Kommittén för barnets rättigheter, 2025,2023 CRC/C/SWE/CO/5, 6-7.

¹⁴ The council, the European economic and social committee, and the committee of the regions, 2021 EU strategy on the rights of the child COM/2021/142 final

för att synliggöra ett människorättsperspektiv på statistiken. Då rapporten bygger på tillgänglig statistik är detta ett inbyggt problem.

Rapporten redovisar 15 indikatorer som täcker områden inom tillfredsställande levnadsstandard, arbete och utbildning. Inom området *rätten till tillfredsställande levnadsstandard* redovisas statistik om ekonomisk utsatthet, disponibel inkomst, låg inkomststandard, ekonomisk standard, trångboddhet, bostadsmarknadsläge och avhysningar som berör barn. Inom området *rätten till arbete* redovisas statistik om öppen arbetslöshet, ej förvärvsarbetande och förvärvsinkomst. Inom *rätten till utbildning* redovisas statistik om förskola, behöriga och ej behöriga elever till nationella program samt trygghet i skolan.

Statistiken har främst hämtats från SCB men andra källor som Skolverket, Kolada och Kronofogden har också använts.

Hearing med civilsamhället

Generellt gynnas statistik av att kompletteras med data från andra insamlingsmetoder. Med anledning av detta, och särskilt eftersom statistiken inte omfattar samtliga diskrimineringsgrunder, har lägesbilden kompletterats med resultat från dialoger med civilsammanskapsaktörer. Att hitta former för dialog med civilsamhället är viktigt ur ett rättighetsperspektiv, och det är särskilt viktigt att ha dialog med aktörer som företräder olika grupper i samhället. Hos dessa aktörer finns värdefulla kunskaper om olika gruppers levnadsvillkor.¹⁵

En inbjudan skickades ut till civilsamhällets nätverk för mänskliga rättigheter som omfattar 60 organisationer (varav 18 är diskrimineringsbyråer). Två hearings genomfördes, en på dagtid och en på kvällstid, i syfte att möjliggöra för så många som möjligt att delta. 10 organisationer deltog och gav sin bild av läget inom respektive rättighetsområde.¹⁶ Sverige har ett stort och brett civilsamhälle och även om dialogerna

¹⁵ Kunskapsstöd för delaktighet och inflytande, Länsstyrelsen Västerbotten och Länsstyrelsen Skåne.

¹⁶ Förteckning över deltagande organisationer finns i bilaga 1.

bidrar med att bredda perspektiv och ge kunskap som statistiken inte kan ge så ska resultatet inte ses som heltäckande. Resultatet av dialogerna presenteras i kapitel 3.

Utveckla lägesbilden och analysen på regional nivå

Lägesbilden kan användas som en fristående produkt då den ger en bild av läget i länet utifrån den statistik som presenteras. Lägesbilden kan också ses som ett arbetsmaterial och utvecklas eller fördjupas genom vidare analys. Nedan följer några rekommendationer för hur detta kan göras.

- **Inhämta åsikter och för dialog.** Använd lägesbilden för fortsatt dialog med regionala civilsamhällsaktörer. Beakta rätten till delaktighet och inflytande och ge rättighetsinnehavare möjlighet att delta i dialog. För barnanpassad dialog med barn och unga.
- **Använd befintliga nätverk.** Fördjupa och/eller bredda lägesbilden genom att föra dialog i de nätverk länsstyrelsen ingår i. Lägesbilden kan även användas som underlag vid till exempel kommundialoger.
- **Identifiera och prioritera utvecklingsområden.** Lägesbilden som helhet eller i utvalda delar kan ligga till grund för prioriteringar i arbetet med uppdragen.
- **Integrera mänskliga rättigheter i länsstyrelsens verksamhet.** Lägesbilden kan ge kunskap om levnadsvillkor på regional nivå som stärker länsstyrelsens övriga verksamhetsområden. Exempel på verksamhetsområden är krisberedskap och samhällsplanering.

Dialog med civilsamhället

Resultatet av hearingen som genomfördes vid två tillfällen presenteras områdesvis i detta kapitel. Kapitlet är en summering och mer information finns att ta del av hos respektive organisation. Under hearingen identifierades ett antal centrala teman som löpte som en röd tråd genom samtalen.

- Likabehandlingsprincipen kan få ett ojämnt utfall
- Olika förutsättningar *mellan* och *inom* grupper samt *mellan* kommuner och regioner
- Diskriminering, rasism, afrofobi, islamofobi
- Brister i befintlig statistik
- Negativ utveckling och passivitet för kommittérekommendationer
- Problem med utkrävbarhet och möjlighet att hävda sin rätt
- Delaktighet och inflytande
- Resursbrist i offentlig verksamhet drabbar särskilt utsatta grupper hårdast.

Även om resultatet presenteras områdesvis återkopplar vi löpande till dessa centrala teman. Det är också viktigt att ha med sig att mänskliga rättigheter är odelbara och har påverkan på varandra. Det blir tydligt i följande exempel: barn som är hungriga, bor trångt, har lågutbildade eller studieovana föräldrar har inte samma förutsättningar att tillgodogöra sig en utbildning på samma sätt som mätta barn med egna rum och högutbildade föräldrar.

Några av de centrala teman som återkommande lyfts av samtliga civilsamhällsorganisationer är negativ utveckling och passivitet för kommittérekommendationer. Civilsamhällsorganisationerna lyfter att denna passivitet även är synlig i efterlevnaden av praxis samt vägledande och styrande direktiv. Funktionsrätt Sverige lyfter som exempel att ingen rekommendation från FN:s kommitté för personer med funktionsnedsättning, förutom upprättandet av ett Institut för mänskliga rättigheter, har genomförts fullt ut sedan 2014. RFSL, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter, påpekar att FN efterlyser ett bättre arbete mot systematisk rasism samt att Sverige måste uppfylla efterlevnad och sina åtaganden av internationella konventioner. Kraftfulla åtgärder måste vidtas för att adressera systemisk och strukturell rasism samt se till att

implementerade lagar också upprätthålls. UNICEF hänvisar till den europeiska barnrättsgarantin och barns absoluta rätt till exempelvis bostad och utbildning.

Delaktighet och inflytande, dels genom att kunna påverka sin situation, dels i utövandet av medborgerliga och politiska rättigheter, framhålls som avgörande.

Civilsamhällesorganisationerna trycker på vikten av att individer ses som rättighetsbärare samt att ett systematiskt arbete med insatser för delaktighet och inflytande bedrivs av offentliga aktörer. Möjligheten att uttrycka sin åsikt blir ytterligare begränsad då det finns små och ibland obefintliga möjligheter att utkräva sina rättigheter genom klagorätt. Trajosko Drom och RFSL lyfter att tröskeln för att närma sig myndigheter samt utöva sin klagorätt kan vara högre på grund av bristande tillit, samt på grund av upplevelsen att det inte kommer att förändra eller leda till något positivt. Riksförbundet FUB, som arbetar för rättigheter för personer med intellektuell funktionsnedsättning, lyfter särskilt problem med verkställighet av fattade beslut enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) och avsaknad av tillsynsmyndighet för enskilda ärenden.

Slutligen lyfter organisationerna även att det är viktigt att det finns medvetenhet om brister i offentlig statistik, exempelvis att vissa grupper inte synliggörs och att brister i statistikinhämtning kan leda till direkta felaktigheter.

Rätten till tillfredställande levnadsstandard

Samtliga civilsamhällsorganisationer uttrycker att förutsättningarna för en tillfredställande levnadsstandard skiljer sig åt mellan och inom grupper samt mellan kommuner och regioner. Individers rätt till samma rättigheter faller på grund av att vi i realiteten inte har samma förutsättningar att få våra rättigheter tillgodosedda. Vad som i stället blir avgörande är vem du är, hur samhället ser på dig och var du geografiskt befinner dig i landet. Vi kan också konstatera att resursbrist i offentlig verksamhet drabbar särskilt utsatta grupper hårdast. Vi har en tuff ekonomisk situation där de som redan var sårbara blir ännu mer sårbara samtidigt som vi ser nya sårbara grupper som söker stöd av civilsamhället. Som exempel kan nämnas att fler och fler lokalföreningar inom Röda Korset utökar sin verksamhet till att omfatta hjälp att täcka mest grundläggande humanitära behoven (mat, hygien, kläder). Vid årsskiftet noterades en fyrdubbling av sådan verksamhet, från 30 lokalföreningar till 140. Att nya grupper söker

stöd blir också tydligt då det tidigare främst var papperslösa, EU-medborgare och migranter i olika typer av limbosituationer som sökte stöd, medan det nu också är människor inom systemet som söker sig till denna typ av verksamhet. Det rör sig om människor med låga löner eller försörjningsstöd där inkomsten inte räcker till att täcka det mest nödvändiga. Ensamstående vårdnadshavare, särskilt mammor, lyfts fram som en särskilt utsatt grupp. Detta är en bild som även Verdandi delar och de har i sin verksamhet identifierat personer som står helt utan inkomst som en växande grupp. Rädda Barnen lyfter, med utgångspunkt i SCB:s statistik, att 200 000 barn lever i hushåll med barnfattigdom enligt Rädda Barnens definition.¹⁷ Det finns dock grupper som inte syns i statistiken: barn i familjer med löneutmätning, barn i asylprocessen och barn i tillståndprocess, vilket gör att mörkertalet förväntas vara stort. De senaste två åren har situationen blivit mer akut eftersom siffrorna som finns inte är inflationsjusterade.

Funktionsrätt Sverige lyfter särskilt besparingar och minskad andel i budget som går till utgiftsområdet sjukdom och funktionsnedsättning i socialförsäkringen, vilket blir särskilt tydligt i jämförelse med våra nordiska grannländer.¹⁸ FUB fyller på med att stöd och service enligt LSS¹⁹ försämrats under det senaste decenniet. Flertalet LSS-insatser har minskat i antal och omfattning, vilket i stor utsträckning påverkar livsvillkoren för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga. I 141 av 290 kommuner är det dessutom brist på bostäder enligt LSS. Det finns även ett stort problem med bristande kompetens hos ledning och personal inom LSS-verksamheter, inte minst bostad med särskild service, vilket både Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) larmat om upprepade gånger. Detta påverkar möjligheten att uppnå goda levnadsvillkor, det vill säga kvalitetsnivån inom LSS. En annan särskilt utsatt grupp som genomgående lyfts under hearingen är migranter som får ersättning enligt Lagen

¹⁷ Rädda barnen, 2021: s.6

¹⁸ Försäkringskassan 2023: s. 16–17

¹⁹ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

(1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) där ersättningsnivån varit oförändrad sedan 1994.

Avseende rätten till bostad finns det flera områden att lyfta varav mörkertalet är ett. Ett annat är gränsdragningen mellan social och strukturell hemlöshet där ansvarsfrågan är central. Rädda Barnen lyfter också bristen på stadigvarande boende som ett stort problem, vilket resulterar i att barnfamiljer flyttas runt mellan boenden. Trångboddhet och då särskilt i socialt utsatta områden utgör också ett problem. Verdandi vill framhålla att många barn och unga i socialt utsatta områden har en stor egen drivkraft men får allt för ofta för lite stöd.

Rätten till arbete

Diskriminering lyftes återkommande som ett hinder för individens tillgång till samt situation på arbetsmarknaden. Antidiskrimineringsbyrån Uppsala betonar att de, tillsammans med övriga 17 antidiskrimineringsbyråer, stämmer in i Diskrimineringsombudsmannens (DO) rapport *Förekomst av diskriminering 2023* där det framkommer att flest diskrimineringsärenden berör arbetsliv och utbildning. Särskilt förekommande är ärenden som gäller bristande tillgänglighet och diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Trajosko Drom delar med sig av exempel där både romskt påbrå och språkkunskaper i romani chib exkluderat individer på arbetsmarknaden snarare än att ses som kvalifikationer. Hej främling belyser att bristen på sociala nätverk utgör ett hinder för arbetssökande. Både Funktionsrätt Sverige och FUB påtalar att det finns en hög tröskel till arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Ett exempel är Skolverkets rapport, som FUB hänvisar till, som visar att endast 9 procent av ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning hade ett arbete efter anpassad skolgång.²⁰

²⁰ Skolverket: 2022

Rätten till utbildning

Flera civilsamhällsorganisationer ger uttryck för att skolan befinner sig i en djup kris. Bland annat lyfts skolans utmaningar med lärarbrist och otillräckligt stöd för elever som behöver det. För de elever som har anpassad skolgång lyfts särskilt bristen på speciallärare vilket gör att elever spenderar otaliga timmar med elevassistent utanför den pedagogiska utbildningen. Barn med funktionsnedsättning i behov av anpassad skolgång kan även behöva flytta på grund av begränsad tillgång till anpassad skolgång eller på grund av lång restid till och från skola. Personer med intellektuell funktionsnedsättning saknar rätt till livslångt lärande då det finns små möjligheter till anpassad skolgång på folkhögskola. Många ärenden som kommer till diskrimineringsbyråerna rör bristande tillgänglighet i skolan, och då särskilt när det gäller elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det handlar både om brist på anpassningar och att det tar för lång tid innan anpassningar är på plats.

Röda Korset lyfter även att möjligheten att tillgodogöra sig utbildning påverkas av basala behov som bostad och mat. Flera civilsamhällsorganisationer lyfter även politiska förslag som kan komma att begränsa vissa barns tillgång till utbildning, till exempel om lärare blir skyldiga att säkerställa personers lagliga rätt att vistas i Sverige samt informera Migrationsverket eller Polisen om de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Förslag som detta gör skillnad i rätten till utbildning mellan barn.

Rätten till tillfredställande levnadsstandard

Rätten till tillfredställande levnadsstandard formulerades redan i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, och finns med i flertalet konventioner samt i regeringsformen.²¹ Att utrota fattigdom (Mål 1) och hunger (Mål 2) är bara två exempel på hur rätten till tillfredställande levnadsstandard återfinns i Agenda 2030.²² I den internationella konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter fastläs rätten i följande formulering: *”Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj, däribland tillräckligt med mat och kläder, och en lämplig bostad, samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att denna rätt förverkligas.”*²³

Sverige måste säkerställa att barn inte växer upp i ekonomisk utsatthet oavsett bakgrund och familjeförhållanden samt redogöra för vilka *konkreta* åtgärder som ska vidtas.²⁴

Samtidigt vet vi att rätten till tillfredsställande levnadsstandard är långt ifrån säkerställd för samtliga individer som bor och vistas i Sverige. Individer är bostadslösa, vräkningar drabbar barn i ökad utsträckning, matpriser och elkostnader har gått upp och vissa ersättningar, exempelvis ersättningen för asylsökande, har inte ändrats på flera år.²⁵ De ojämlikheter som finns tenderar att förstärkas i spåren av kriser. Se till exempel Coronakommissionens slutbetänkande där det konstaterades att pandemin ”accentuerat redan existerande ojämlikheter” i Sverige.²⁶

²¹ FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948), CERD (1969), CRC (1989), CRPD (2006),

²² Agenda 2030 Mål 1 och Mål 2

²³ ICESCR 1966 Art. 11

²⁴ FN:s barnrättskommitté 2023

²⁵ Socialstyrelsen 2017, SCB 2023, Kronofogden 2023, Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)

²⁶ SOU 2022:10, s. 264

Den oro som framfördes av Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter vid den senaste granskningen 2016 handlar till stor del om oro för vissa grupper tillgång till rättigheter. Särskilt framhålls oro över det ökande antalet barn som lever i fattigdom samt att asylsökande, romer och afrosvenskar är särskilt utsatta för fattigdom.²⁷ Sverige rekommenderas att öka sina ansträngningar för att ta itu med fattigdomen genom en rad åtgärder. Avseende rätten till bostad rekommenderas Sverige att öka ansträngningarna för att åtgärda bostadsbristen, bland annat genom att öka tillgången på hyresrätter med skäliga hyror, tilldela resurser till socialbostäder för de mest behövande samt minska bostadssegregationen.²⁸ Även FN: s barnrättskommitté har kommenterat att Sverige måste säkerställa att alla barn, utan åtskillnad, har ett tryggt och stadigvarande hem.²⁹

²⁷ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 2016: 35

²⁸ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 2016: 38

²⁹ Kommittén för barnets rättigheter 2023

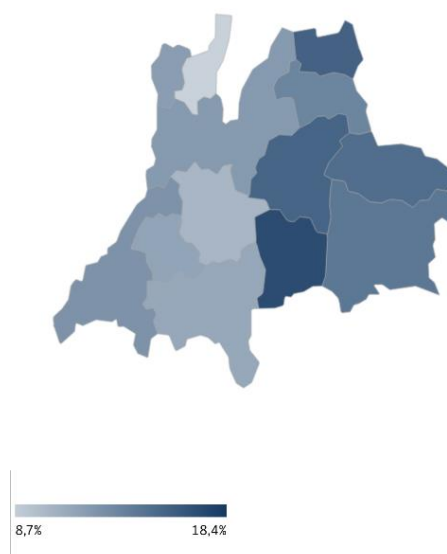
Presentation av statistik

Ekonomisk utsatthet

Ekonomisk utsatthet definieras som ett hushåll med en disponibel inkomst lägre än 60% av medianen för alla i riket.

Andel personer som lever i ekonomisk utsatthet i Jönköpings län år 2021 varierar mellan länets kommuner. Den lägsta andelen personer som lever i ekonomisk utsatthet hittas i Habo med 8,7 procent medan den högsta andelen hittas i Sävsjö med 18,4 procent, se Figur 1. Den genomsnittliga siffran i hela länet är 13,6 procent medan motsvarande siffra för riket ligger på 13,8 procent.

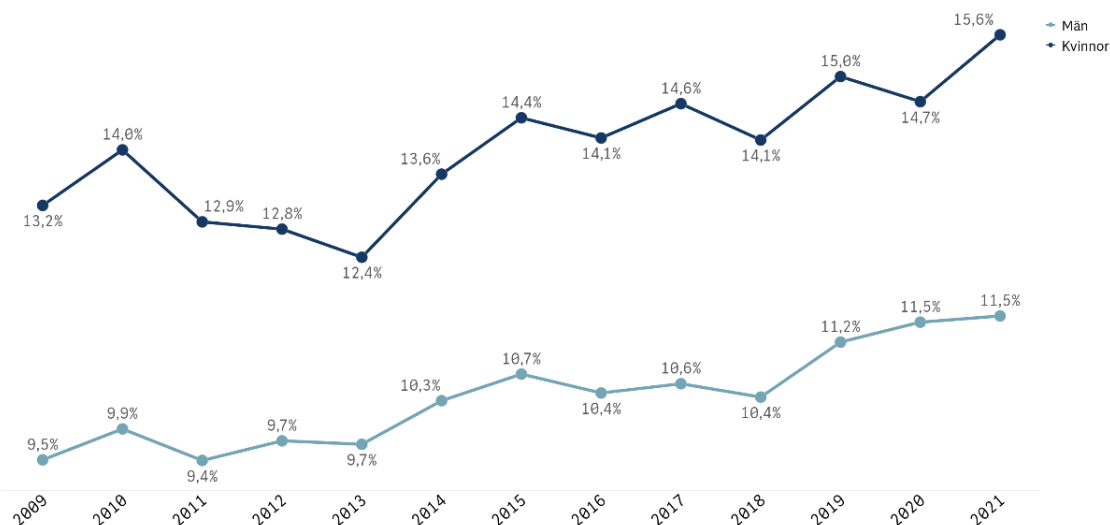
Personer i ekonomisk utsatthet 2021

Figur 1 Andel personer i ekonomisk utsatthet i Jönköpings län 2021. Källa: SCB.

Statistiken visar en högre andel kvinnor som lever i ekonomisk utsatthet än män i Jönköpings län under perioden 2009 – 2021. Skillnaden mellan könen har i princip varit konstant under mätperioden, Figur 2.

Personer i ekonomisk utsatthet (lägre än 60 % av medianen för alla i riket) (%) 2009 - 2021 - Jönköpings län

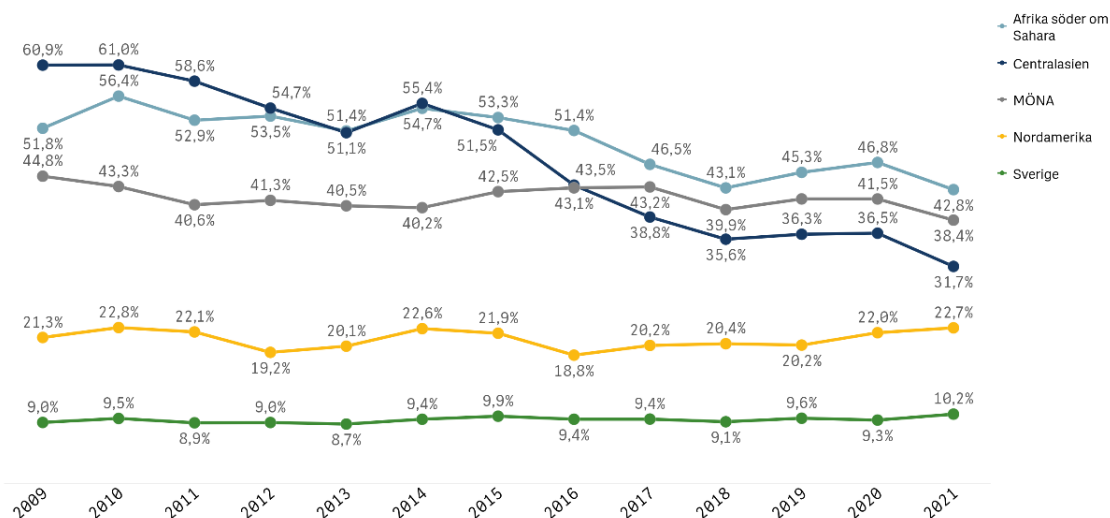

Figur 2 Andel personer i ekonomisk utsatthet, uppdelat efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

När det gäller ekonomisk utsatthet uppdelat efter födelseregion varierar siffrorna något över tid och mellan olika födelseregioner. Generellt har situationen förbättrats sedan 2009 för några av födelseregioner som redovisas i Figur 3, som till exempel Afrika söder om Sahara och i ännu högre grad Centralasien.³⁰ Däremot är det år 2021 fortfarande en mycket högre andel personer födda utanför Sverige som lever i ekonomisk utsatthet jämfört med personer födda i Sverige.

³⁰ De födelseregioner som anges i statistiken är Afrika söder om Sahara, Centralasien, MÖNA (förkortningen MÖNA står för Mellanöstern och Nordafrika), Syd- och Mellanamerika, Nordamerika, Övriga Asien och Oceanien, Övriga Europa samt Sverige.

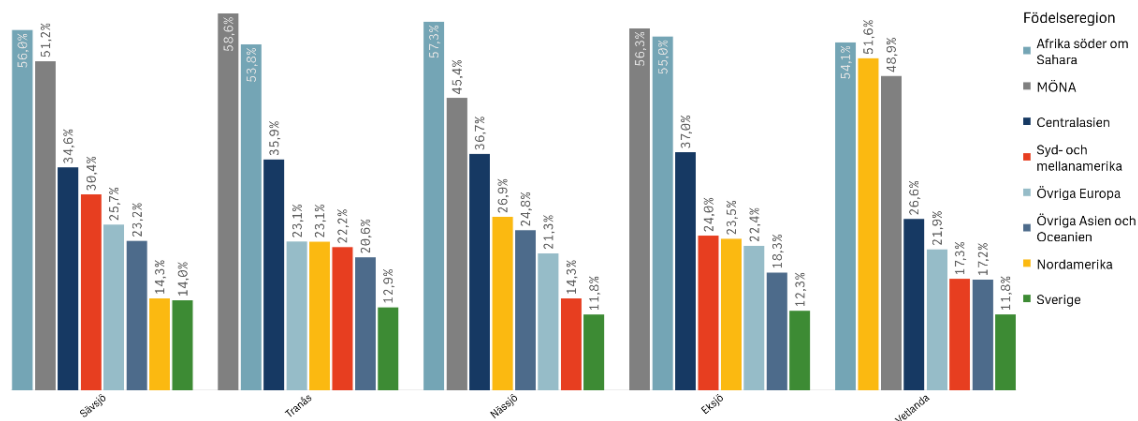
Personer i ekonomisk utsatthet (lägre än 60 % av medalen för alla i riket) (%) 2009 - 2021 - Jönköpings län

Figur 3 Andel personer i ekonomisk utsatthet, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen som lever i ekonomisk utsatthet uppdelat efter födelseregion varierar mellan kommunerna i länet. Figur 4 visar de fem kommuner som har den högsta andelen som lever i ekonomisk utsatthet rangordnat från högst till lägst. Det finns dock skillnader på vilka födelseregioner som står för den högsta andelen i respektive kommun.

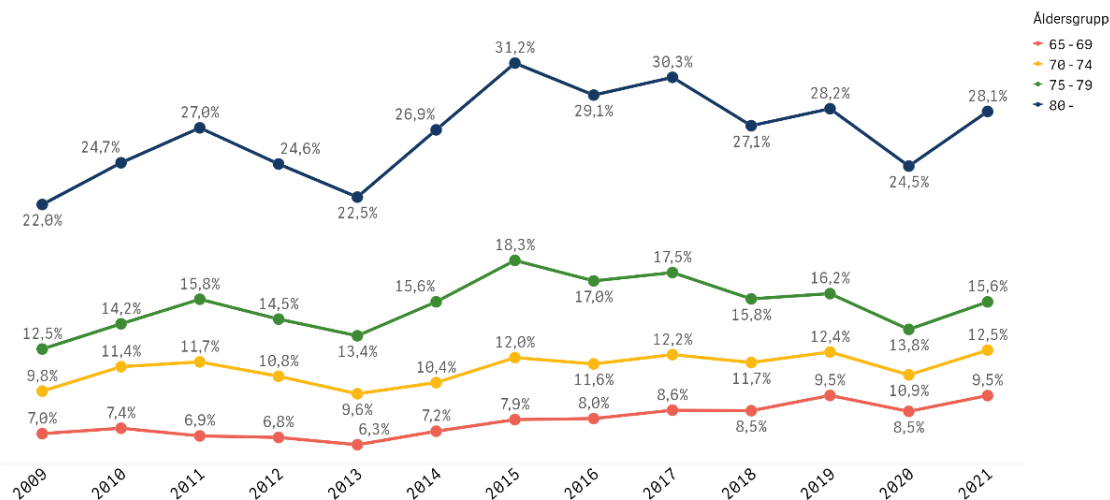
Personer i ekonomisk utsatthet (lägre än 60 % av medalen för alla i riket) (%) 2021 - Jönköpings län

Figur 4 De fem kommuner (Sävsjö, Tranås, Nässjö, Eksjö, Vetlanda) med högst andel personer i ekonomisk utsatthet, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län år 2021. Källa: SCB.

När det gäller åldersgrupper står de som är äldre än 80 år för den högsta andelen i ekonomisk utsatthet följt av åldersgrupperna 75 – 79, 70 – 74 och 65 – 69 år, se Figur 5.

Personer i ekonomisk utsatthet (lägre än 60 % av medianen för alla i riket) (%) 2009 - 2021 - Jönköpings län

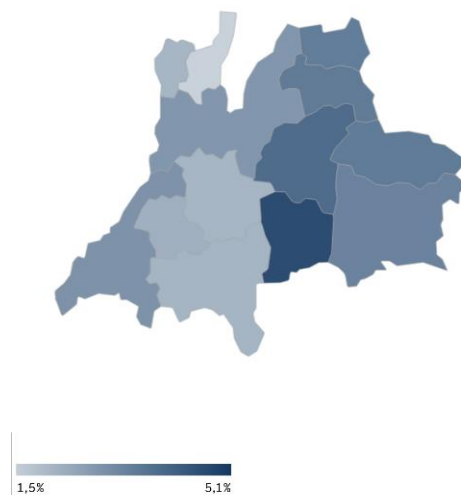
Figur 5 Andel personer i ekonomisk utsatthet, uppdelat i åldersgrupper, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Låg inkomststandard

Måttet inkomststandard beskriver hur väl en familjs inkomster räcker för att betala nödvändiga omkostnader som till exempel mat, boende, hemförsäkring och barnomsorg. Låg inkomststandard innebär att inkomsterna inte räcker för att betala levnadsomkostnaderna, dvs. att den disponibla inkomsten är lägre än den så kallade baskonsumtionen (familjens disponibla inkomst i relation till levnadsomkostnaderna).³¹

Andel personer med låg inkomststandard i Jönköpings län år 2021 varierar mellan länets kommuner, se Figur 6. Den lägsta andelen personer med låg inkomststandard finns i Habo med 1,5 procent medan den högsta andelen finns i Sävsjö med 5,1 procent. Den genomsnittliga siffran i hela länet för 2021 är 3,2 procent medan motsvarande siffra för hela riket är 4 procent.

Personer med låg inkomststandard, 20+ år (%) 2021

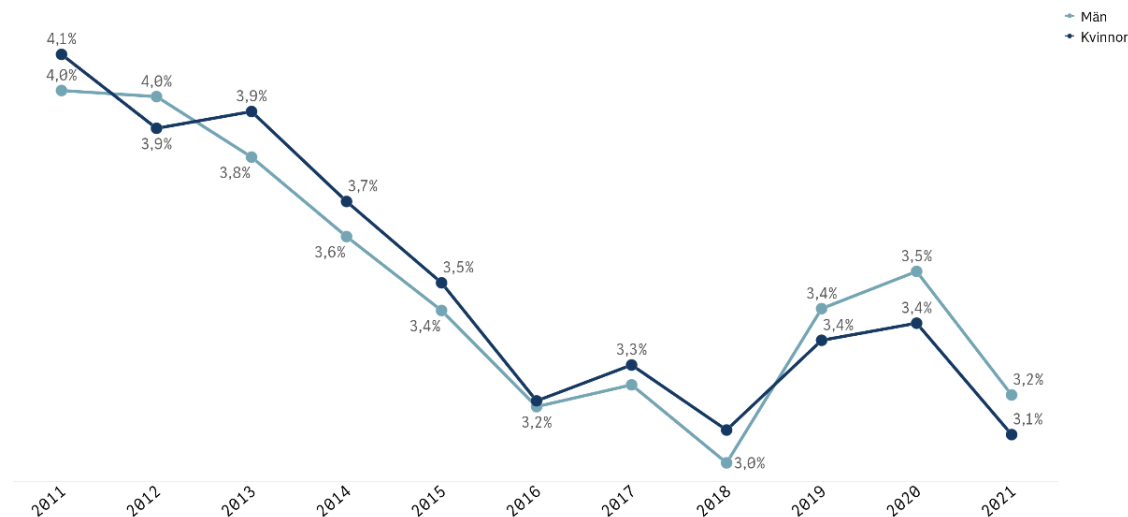

Figur 6 Andel personer med låg inkomststandard i Jönköpings län år 2021. Källa: SCB.

³¹ SCB.se

Statistiken visar att andelen kvinnor med låg inkomststandard tidigare har varit lite högre än andelen män med låg inkomststandard i Jönköpings län. Ett trendbrott har dock skett åren 2019 – 2021. Under dessa år har andelen män legat en aning högre än andelen kvinnor med låg inkomststandard, se Figur 7.

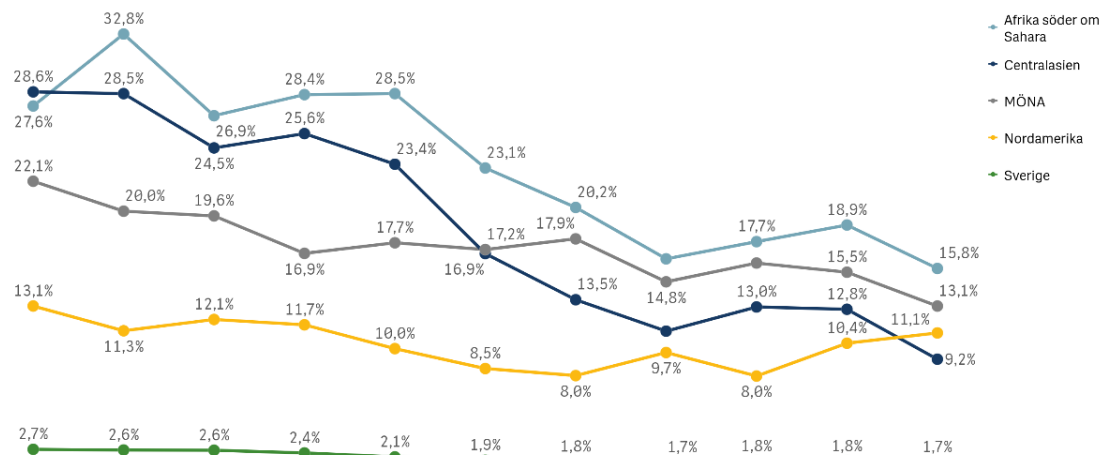
Personer med låg inkomststandard, 20+ år (%) 2011 - 2021 - Jönköpings län

Figur 7 Andel personer med låg inkomststandard, uppdelat efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

När det gäller låg inkomststandard uppdelat efter födelseregion varierar siffrorna något över tid och mellan olika födelseregioner. Generellt har situationen förbättrats sedan 2011 för samtliga födelseregioner i olika grad, Figur 8. Däremot är andelen personer födda utanför Sverige som lever med låg inkomststandard i slutet av mätperioden 2021 fortfarande mycket högre än personer med låg inkomststandard som är födda i Sverige.

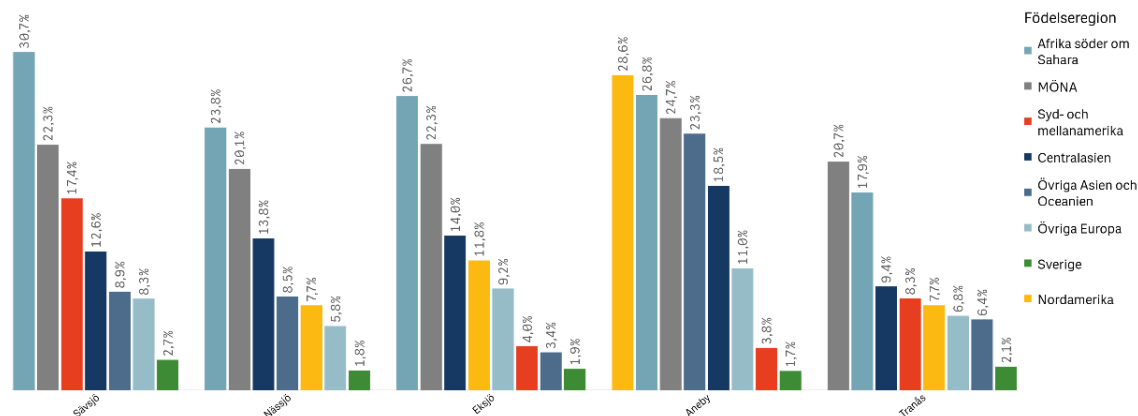
Personer med låg inkomststandard, 20+ år (%) 2011 - 2021 - Jönköpings län

Figur 8 Andel personer med låg inkomststandard, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen som lever med låg inkomststandard uppdelat efter födelseregion varierar mellan kommunerna i länet. Figur 9 visar de fem kommuner med högst andel personer som lever med låg inkomststandard rangordnat från högst till lägst. Det finns dock skillnader på vilka födelseregioner som står för den högsta andelen i respektive kommun.

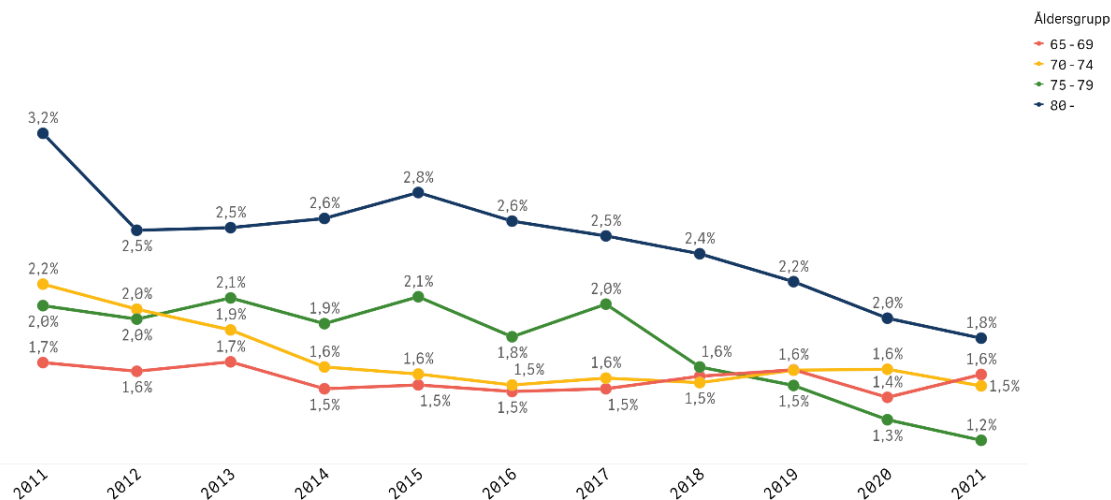
Personer med låg inkomststandard, 20+ år (%) 2021 - Jönköpings län

Figur 9 De fem kommuner (Sävsjö, Nässjö, Eksjö, Aneby, Tranås) med högst andel personer med låg inkomststandard, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

När det gäller åldersgrupper står de som är äldre än 80 år för den högsta andelen av personer med låg inkomststandard under hela mätperioden 2011 – 2021, se Figur 10.

Personer med låg inkomststandard, 20+ år (%) 2011 - 2021 - Jönköpings län

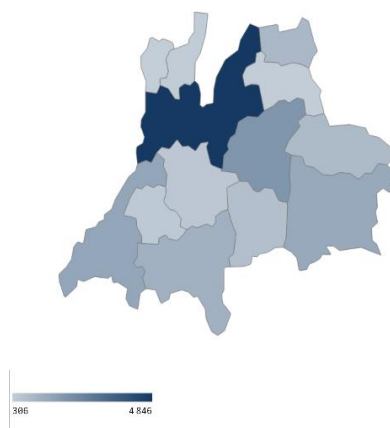

Figur 10 Andel personer med låg inkomststandard, uppdelat i åldersgrupper, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Antalet barn i åldern 0 – 17 år som bor i familjer med låg inkomst varierar från en kommun till en annan i länet. Det lägsta antalet barn år 2021 hittas i Mullsjö med drygt 300 barn och det högsta hittas i Jönköping med drygt 4800 barn, Figur 11.

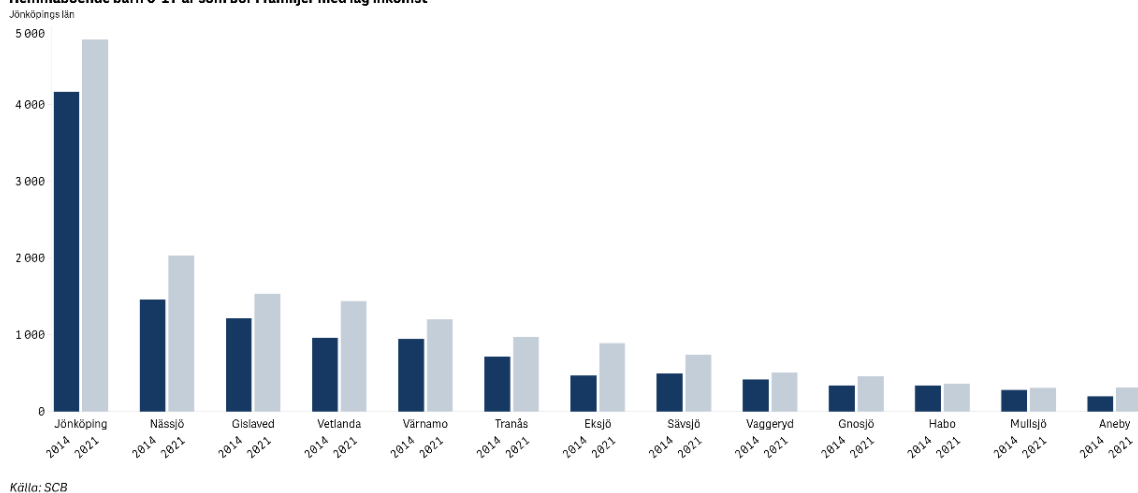
Antalet barn som bor i familjer med låg inkomst har ökat mellan 2014 och 2021 i samtliga kommuner. Figur 12 visar hemmaboende barn som bor i familjer med låg inkomst rangordnat från högst till lägst efter kommunerna i länet.

Barn 0-17 år som bor i familjer med låg inkomst - 2021

Figur 11 Barn 0 - 17 år som bor i familjer med låg inkomst i Jönköpings län. Källa: SCB.

Hemmaboende barn 0-17 år som bor i familjer med låg inkomst

Källa: SCB

Figur 12 Hemmaboende barn 0 - 17 år som bor i familjer med låg inkomst i Jönköpings län. Källa: SCB.

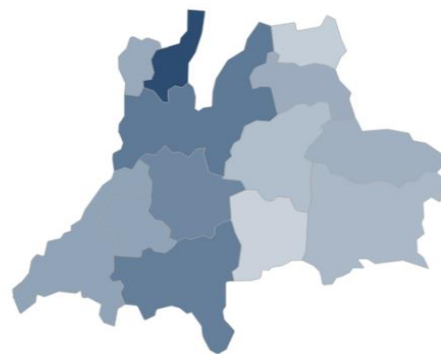
Disponibel inkomst

Disponibel inkomst avser summan av samtliga hushållsmedlemmars alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar (exempelvis återbetalt studielån).³²

I Jönköpings län ligger medianen av disponibel inkomst på cirka 262 tkr för år 2021 medan motsvarande värdet för hela riket är drygt 277 tkr. Det finns variationer bland länets kommuner och det högsta medianvärdet av disponibel inkomst hittas i Habo med cirka 282 tkr, se Figur 13.

När det gäller disponibel inkomst uppdelat efter kön är medianvärdet av kvinnornas disponibla inkomst lägre än männens medianvärde under hela mätperioden mellan 2009 – 2021. Det noteras i Figur 14 att skillnaden i medianvärdet mellan könen, cirka 45 – 60 tkr, i princip är konstant under mätperioden.

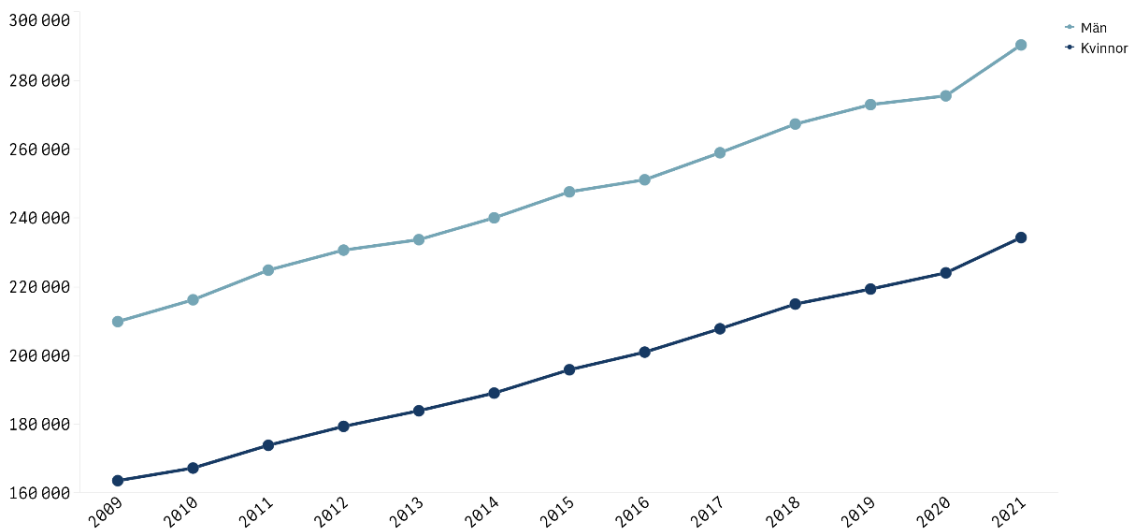
Median av disponibel inkomst, 20+ år 2021

246 005 282 076

Figur 13 Median av disponibel inkomst i Jönköpings län år 2021. Källa: SCB.

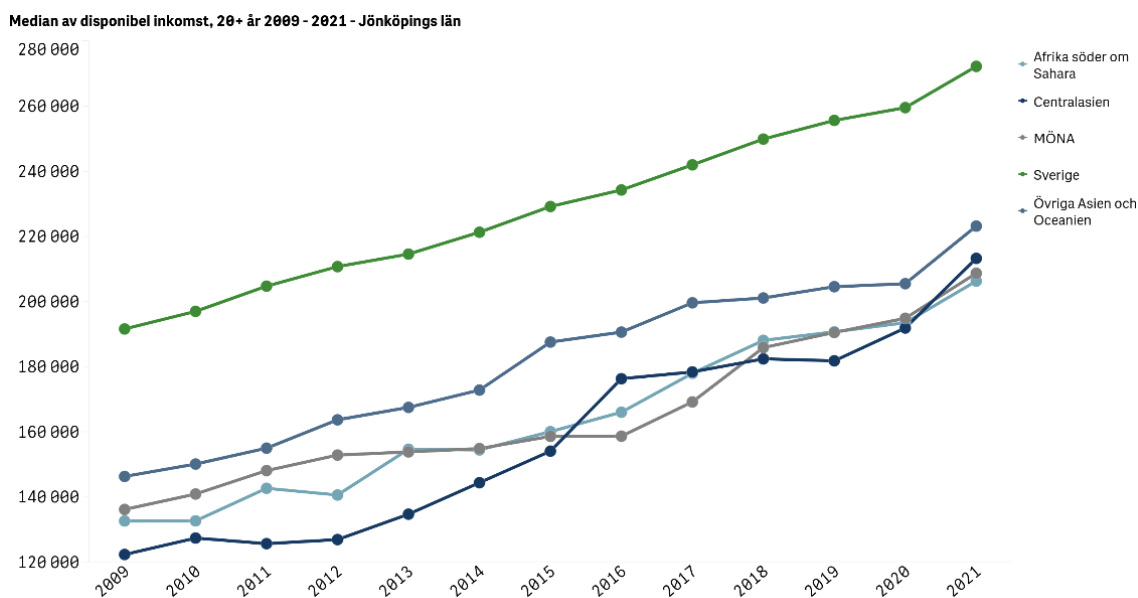
Median av disponibel inkomst, 20+ år 2009 - 2021 - Jönköpings län

Figur 14 Median av disponibel inkomst för personer 20+år, uppdelat efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

³² SCB.se

Medianvärdet av disponibel inkomst för personer som är födda i en annan region än Sverige är lägre än för personer födda i Sverige. Medianvärdet av den disponibla inkomsten för personer födda i Afrika söder om Sahara, Mellanöstern/Nordafrika (MÖNA) och Centralasien har utvecklats på ett likartat sätt under mätperioden 2009 – 2021, Figur 15.

Figur 15 Median av disponibel inkomst för personer 20+ år, uppdelat efter födelseregion. Källa: SCB.

Ekonomisk standard

Låg ekonomisk standard avser personer som lever i hushåll vars ekonomiska standard är mindre än 60 procent av medianvärdet i befolkningen.³³

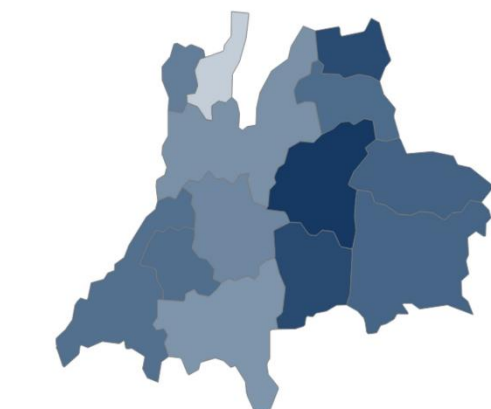
Andelen barn som lever i låg ekonomisk standard varierar mellan olika kommuner i länet. År 2021 var andelen ensamstående kvinnor med barn i åldern 0 – 19 år som levde med låg ekonomisk standard lägst i Habo, nästan 32 procent, följt av Värnamo med nästan 46 procent. Nässjö hade högst andel ensamstående kvinnor med barn i åldern 0 – 19 år som levde med låg ekonomisk standard, drygt 63 procent.

När det gäller andelen ensamstående män med barn i åldern 0 – 19 år som levde med låg ekonomisk standard år 2021 var situationen lite annorlunda. Andelen var lägst i Gislaved, nästan 25 procent, följt av Eksjö och Värnamo. Mullsjö hade högst andel, nästan 48 procent, Figur 16.

³³ SCB.se

Låg ekonomisk standard - 2021

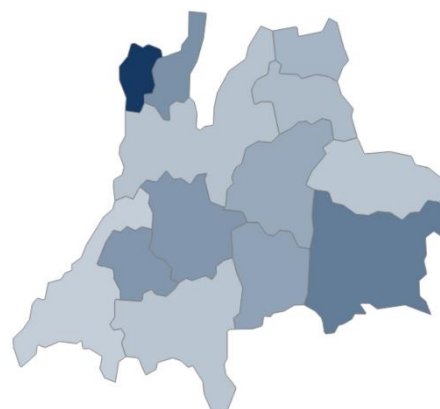
Ensamstående kvinnor med barn 0-19 år

Källa: SCB

Låg ekonomisk standard - 2021

Ensamstående män med barn 0-19 år

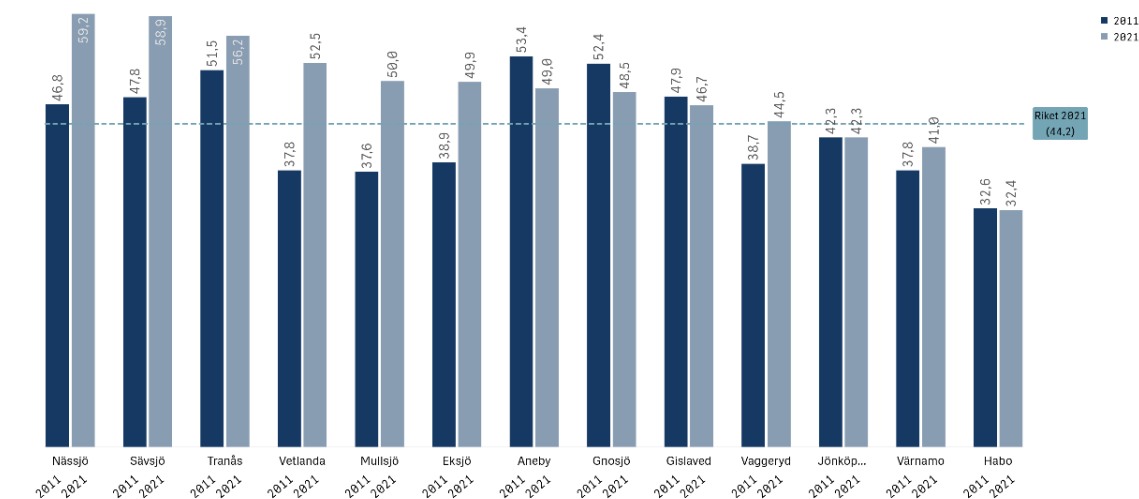
Källa: SCB

Figur 16 Andel barn som lever i låg ekonomisk standard i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen barn boende med ensamstående förälder som lever med låg ekonomisk standard har ökat mellan 2011 och 2021 i alla kommuner utom Aneby, Gnosjö och Gislaved. Ökningen är störst i Vetlanda, från nästan 38 procent till drygt 52 procent, Figur 17. År 2021 låg motsvarande andel för hela riket på drygt 44 procent.

Låg ekonomisk standard

Ensamstående med barn 0-19 år - Jönköpings län

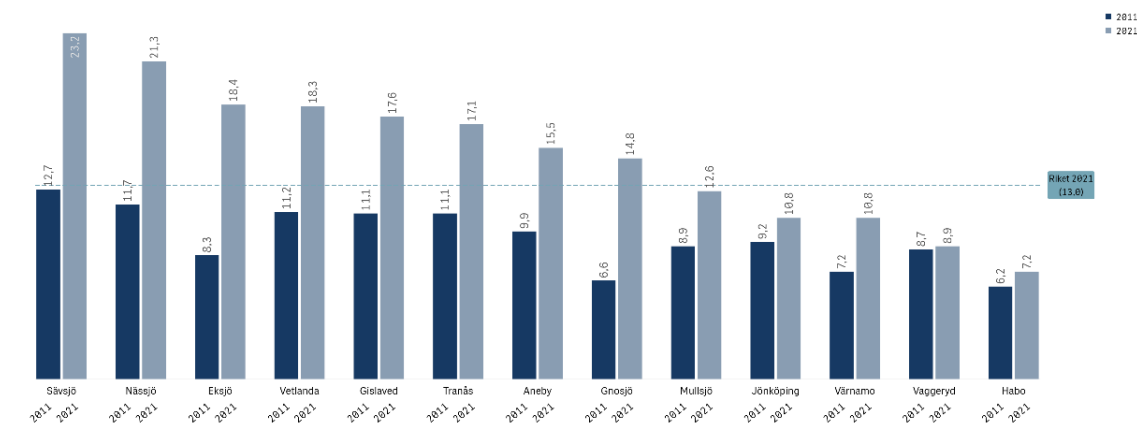
Källa: SCB

Figur 17 Andelen barn boende med ensamstående förälder som lever med låg ekonomisk standard i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen barn boende med två föräldrar som lever med låg ekonomisk standard har ökat mellan 2011 – 2021 i alla kommuner i länet. Ökningen är störst i Sävsjö, från nästan 13 procent till drygt 23 procent, Figur 18. År 2021 låg motsvarande andel för hela riket på 13 procent.

Låg ekonomisk standard

Sammanboende med barn 0-19 år - Jönköpings län

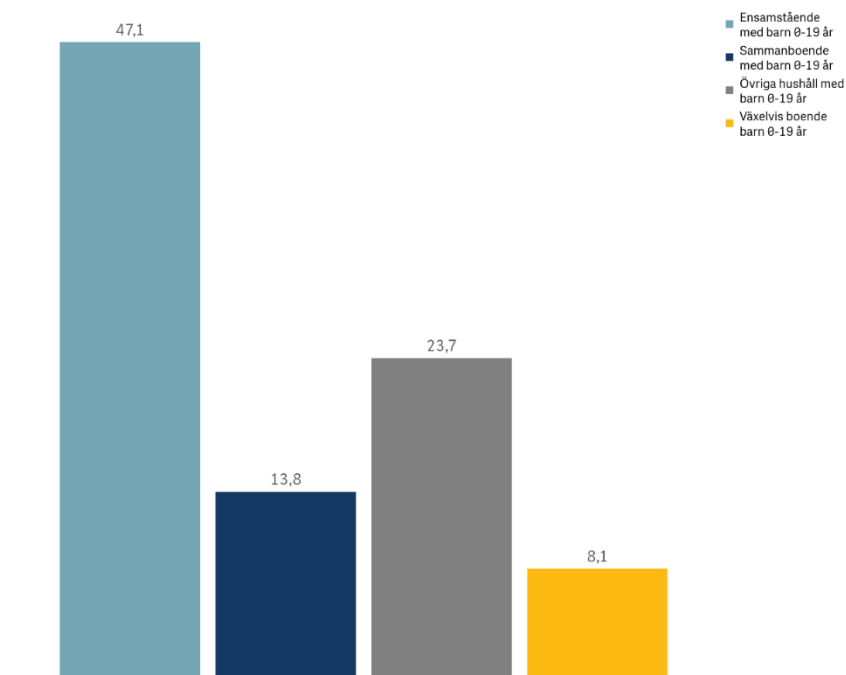
Källa: SCB

Figur 18 Andelen barn boende med två föräldrar som lever med låg ekonomisk standard i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen barn som har en låg ekonomisk standard varierar mellan olika hushållstyper. År 2021 var andelen ensamstående med barn och som lever med låg ekonomisk standard drygt 47 procent, andelen sammanboende med barn som lever med låg ekonomisk standard nästan 14 procent och övriga hushåll med barn som lever med låg ekonomisk standard nästan 24 procent, Figur 19.

Låg ekonomisk standard - 2021

Jönköpings län

Källa: SCB

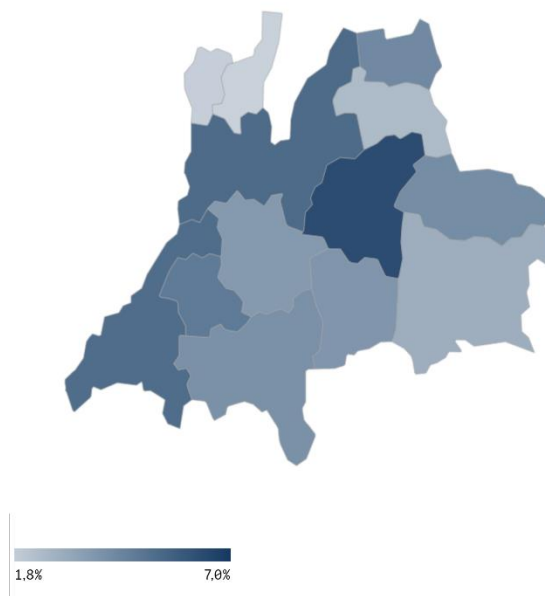
Figur 19 Låg ekonomisk standard efter hushållstyp i Jönköpings län, Källa: SCB.

Trångboddhet

Trångboddhetsnorm 2 definierades i mitten av 1960-talet och innebär 2 individer per sovrum. Kök, badrum och vardagsrum exkluderas.³⁴

Jönköpings län ligger på åttonde plats i rangordningen över trångboddhet enligt norm 2 i Sverige, strax efter Kronobergs län och Örebro län. För år 2022 ligger trångboddhet i länet på 5 procent, medan motsvarande andel för riket ligger på 6,5 procent. Kommunen med lägst andel trångbodda i länet är Habo med 1,8 procent och den med högst andel är Nässjö med 7 procent, Figur 20.

Trångboddhetsnorm 2 (%) 2022

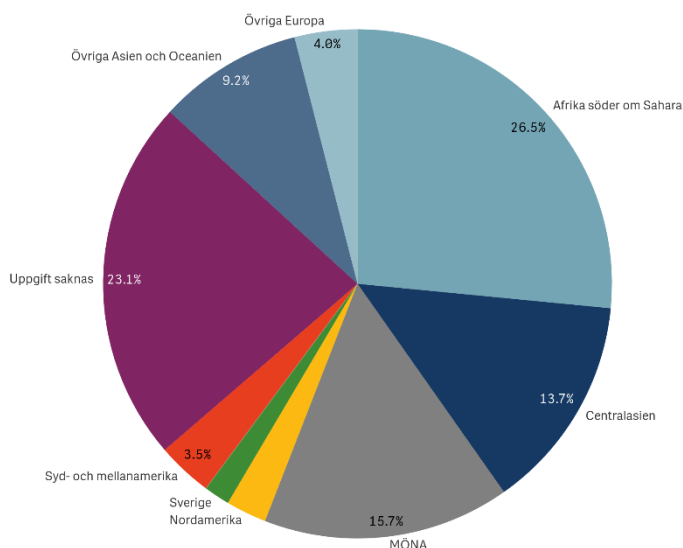

Figur 20 Trångboddhet enligt norm 2 i Jönköpings län. Källa: SCB.

³⁴ SCB.se

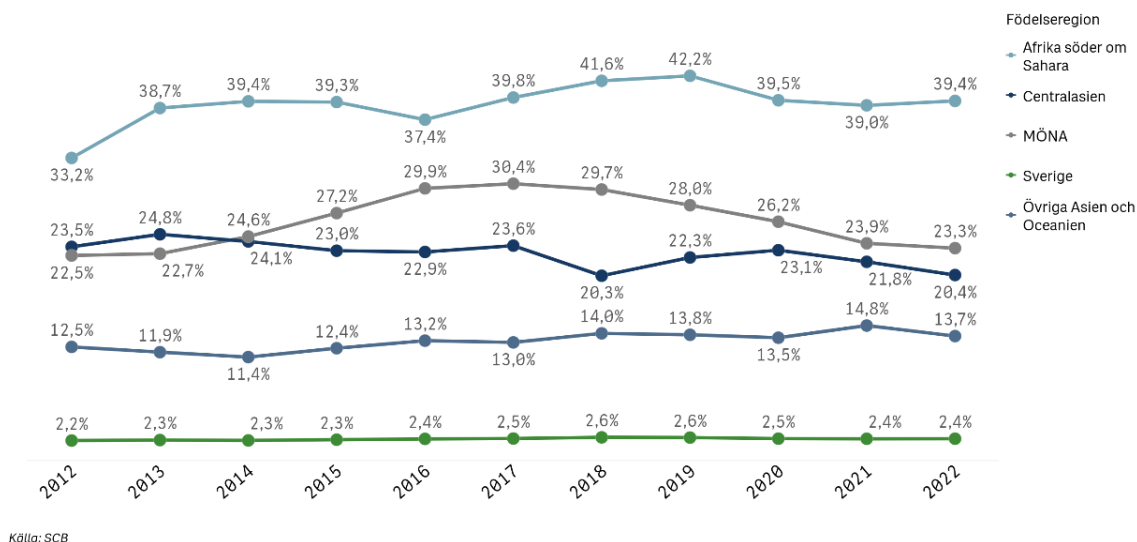
Trångboddheten i Jönköpings län varierar beroende på födelseregion. Personer födda i Afrika söder om Sahara är mest trångbodda med en andel runt 27 procent medan personer med födda i Sverige endast utgör 1,6 procent av alla trångbodda i länet, Figur 21.

Trångboddheten bland personer födda i bland annat Afrika söder om Sahara ligger ganska högt jämfört med övriga födelseregioner. Trångboddheten för personer som är födda i Centralasien och MÖNA ligger också högt jämfört med trångboddheten för personer födda i Sverige. Detta gäller under hela mätperioden 2012 – 2022, Figur 22.

Figur 21 Fördelningen av trångbodda personer, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län 2022. Källa: SCB.

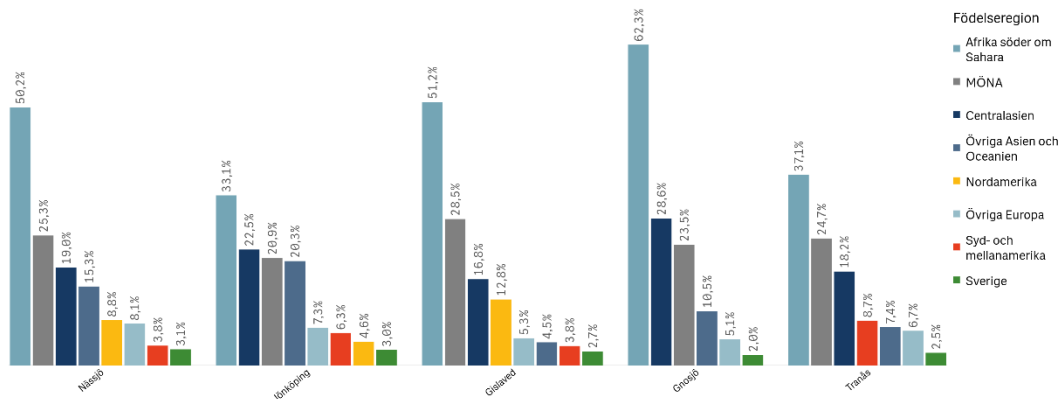
Trångboddhetsnorm 2 (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

Figur 22 Trångboddhet enligt norm 2, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen som lever trångbodda uppdelat efter födelseregion varierar mellan kommunerna i länet. Figur 23 visar de fem kommuner med högst andel personer som lever i trångboddhet enligt norm 2 rangordnat från högst till lägst. Det finns dock vissa skillnader när det gäller vilka födelseregioner som står för den högsta andelen i respektive kommun.

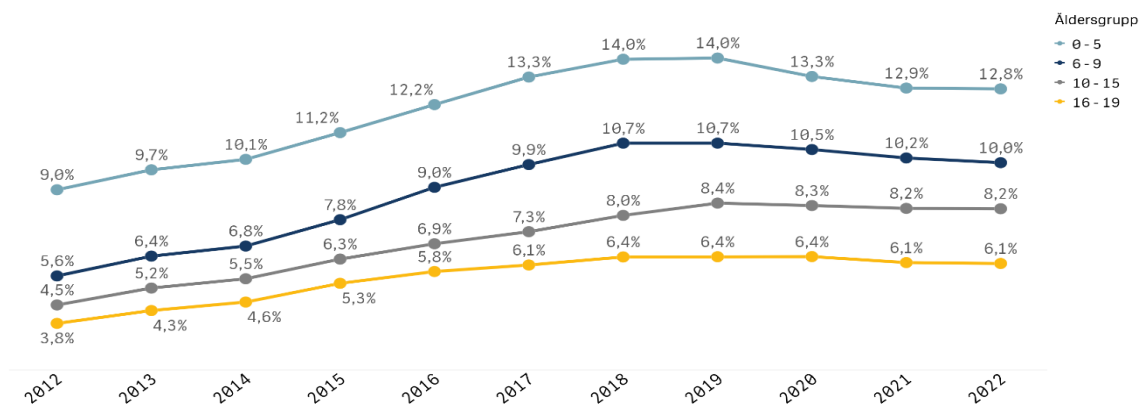
Trångboddhetsnorm 2 (%) 2022 - Jönköpings län

Figur 23 De fem kommuner (Nässjö, Jönköping, Gislaved, Gnosjö, Tranås) med högst andel personer som lever i trångboddhet efter födelseregion i Jönköpings län. Källa: SCB.

Den högsta andelen barn som lever i trångboddhet finns i åldersgrupperna 0 – 5 och 6 – 9 år. Generellt har andelen barn som lever i trångboddhet ökat sedan 2012, även om den har minskat något de senaste fyra åren i mätperioden 2012 - 2022, Figur 24.

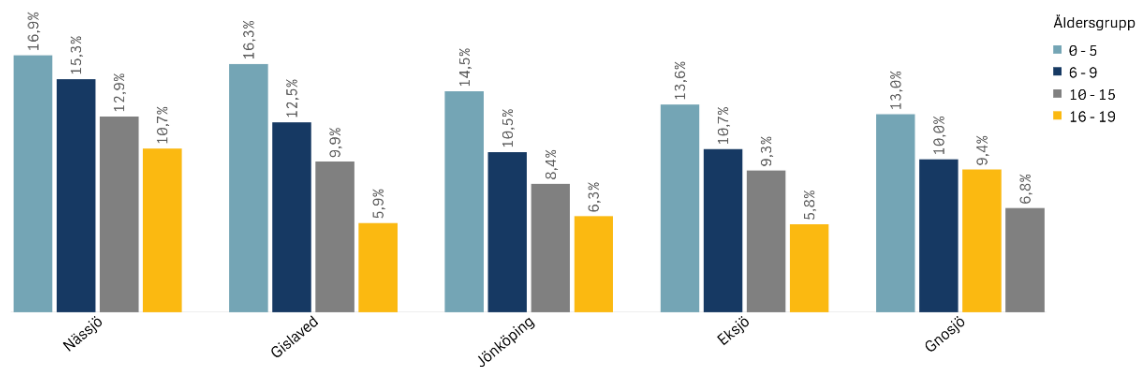
Trångboddhetsnorm 2 (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

Figur 24 Trångboddhet enligt norm 2 för barn i Jönköpings län, Källa: SCB.

Trångboddheten bland barn i Jönköpings län varierar mellan kommunerna. Figur 25 visar de fem kommuner som har högst andel trångbodda barn, uppdelade i olika åldersgrupper, rangordnade från högst till lägst.

Trångboddhetsnorm 2 (%) 2022 - Jönköpings län

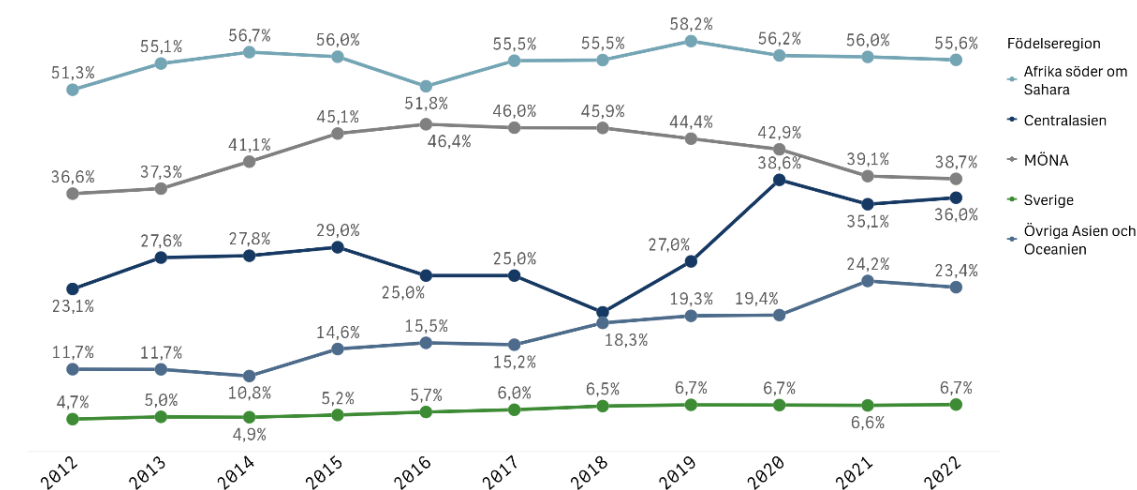

Källa: SCB

Figur 25 De fem kommuner (Nässjö, Gislaved, Jönköping, Eksjö, Gnosjö) med högst andel trångbodda enligt norm 2 för barn i Jönköpings län. Källa: SCB.

Trångboddheten bland barn i Jönköpings län varierar mellan olika födelseregioner. För barn födda i Afrika söder om Sahara har trångboddheten legat på en nivå mellan 51 procent och som högst cirka 58 procent under mätperioden 2012 – 2022. Barn födda i övriga regioner, förutom Sverige, har också bott trångt hela mätperioden jämfört med barn födda i Sverige, Figur 26.

Trångboddhetsnorm 2 (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län
Åldersgrupp 0 - 19

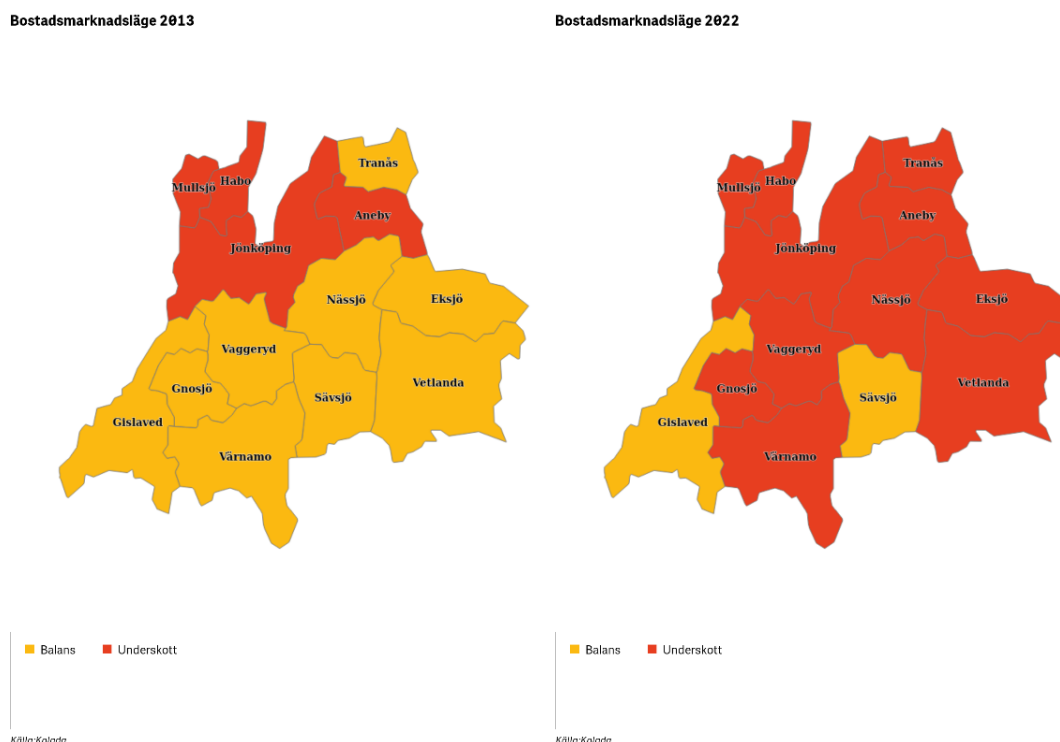

Figur 26 Trångboddhet enligt norm 2 bland barn, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Bostadsmarknadsläge

Här utgår vi från kommunernas bedömning av bostadsmarknadsläget i kommunen som helhet. Underskott på bostäder innebär inte alltid att det finns bostadssociala problem såsom trångboddhet eller omfattande andrahandsuthyrning som utbrett fenomen. Underskott på bostäder kan innebära att det i kommunen finns en dynamisk ekonomi, där ökade inkomster leder till en ökad efterfrågan på bostäder. Att en kommun uppger underskott på bostäder innebär i många fall att det är svårt att flytta till, eller inom, kommunen. Överskott på bostäder innebär att det finns fler lediga bostäder, eller bostäder till salu, än vad som efterfrågas. Att det finns outhyrda lägenheter i något enskilda bostadsområde behöver inte innebära att den lokala bostadsmarknaden präglas av ett överskott. Ett överskott på bostäder behöver inte heller innebära att det finns lämpliga bostäder i förhållande till hur efterfrågan och/eller behovet ser ut i kommunen.³⁵

Figur 27 visar utvecklingen av bostadsmarknadsläget i kommunerna i Jönköpings län. Figuren visar ett tydligt försämrat läge med underskott i flesta kommuner i länet år 2022 jämfört med år 2013.

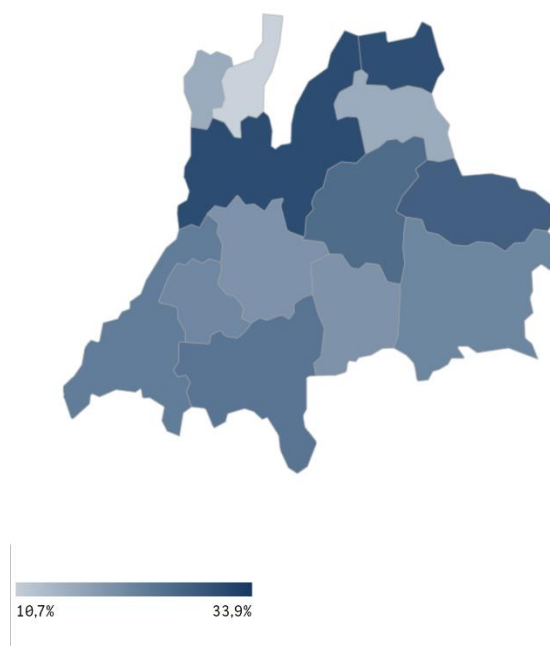

Figur 27 Bostadsmarknadsläget i Jönköpings län 2013 och 2022. Källa: Kolada.

³⁵ Kolada

I Jönköpings län fanns det cirka 368 000 invånare år 2022. Andelen invånare som bor i hyresrätt varierar mellan länets kommuner, från 10,7 procent i Habo till cirka 34 procent i Jönköping, Figur 28. Andelen som bor i hyresrätt i hela länet ligger på cirka 28,5 procent och motsvarande för riket ligger på cirka 30 procent.

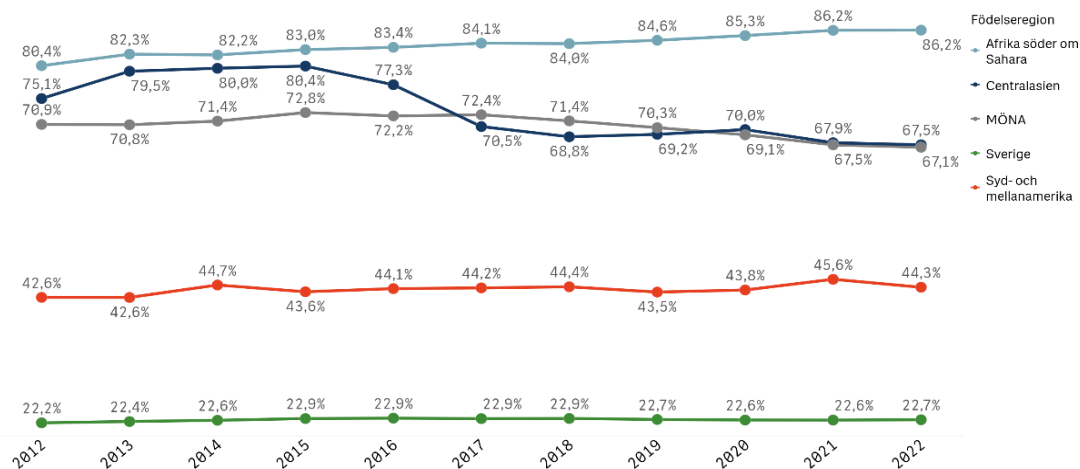
Upplåtelseform hyresrätt (%) 2022

Figur 28 Andelen invånare som bor i hyresrätt i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Det finns stora variationer bland befolkningen när det gäller boendeformen hyresrätt. Variationen är märkbar när man tittar närmare på befolkningen utifrån födelseregion. Majoriteteten av befolkningen födda i Afrika söder om Sahara, Centralasien och MÖNA bor i hyresrätt. Utvecklingen över tid har i stort sett varit stabil för samtliga födelseregioner utom för personer födda i Centralasien och MÖNA där andelen personer boende i hyresrätt har sjunkit de senaste åren, Figur 29.

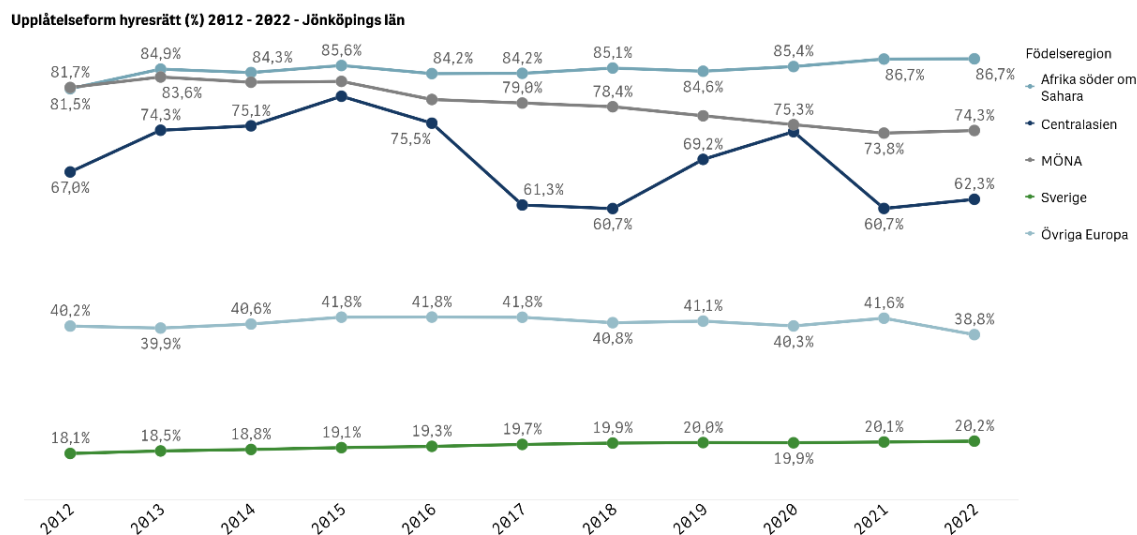
Upplåtelseform hyresrätt (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

Källa: SCB

Figur 29 Upplåtelseform hyresrätt i Jönköpings län efter födelseregion. Källa: SCB.

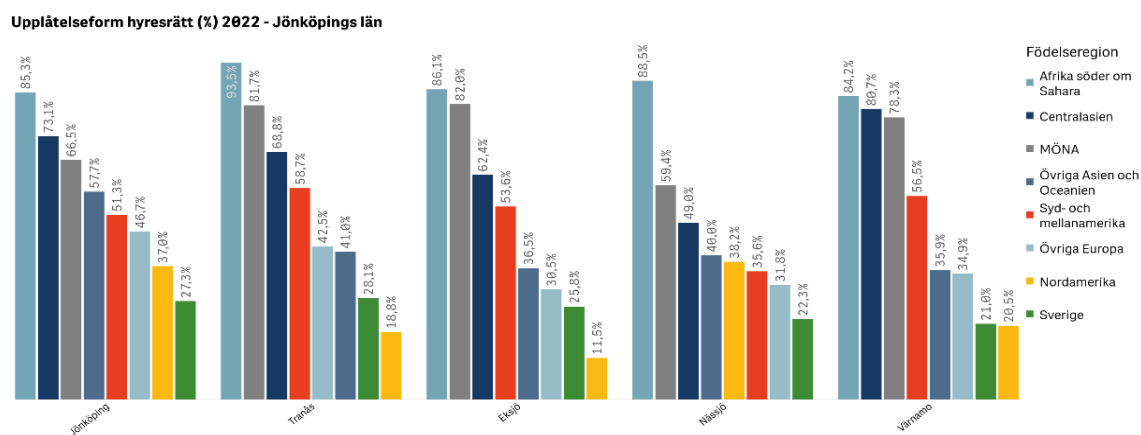
Fördelningen mellan boende i hyresrätt från olika födelseregioner ser nästan likadan ut i de fem kommuner med högst andel invånare som bor i hyresrätt. Figur 30 visar rangordningen av kommunerna från högst till lägst efter andel invånare som har upplåtelseform hyresrätt, uppdelat efter födelseregion.

Källa: SCB

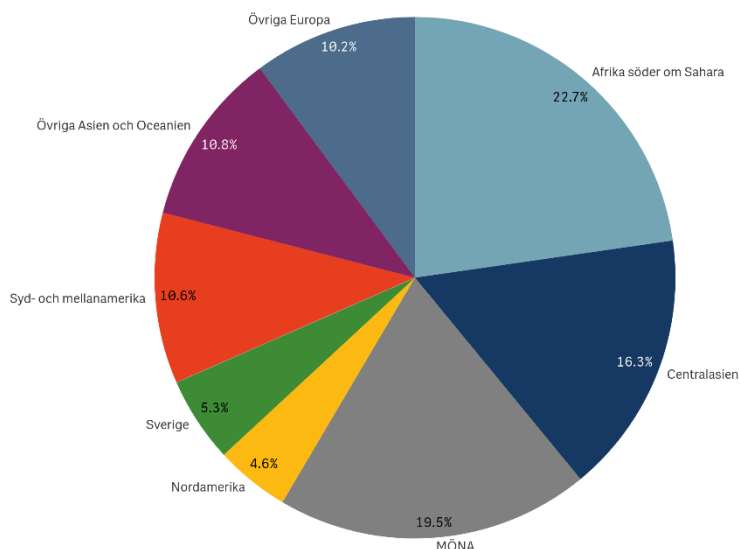
Figur 30 De fem kommuner (Jönköping, Tranås, Eksjö, Nässjö, Värnamo) med högst andel som bor i hyresrätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Nästan 25 procent av barn 0 – 19 år i Jönköpings län bor i hyresrätt och en högre andel av barn födda i Afrika söder om Sahara, MÖNA och Centralasien bor i hyresrätt jämfört med barn födda i Sverige. Andelen som bor i hyresrätt har i princip varit konstant under mätperioden oavsett födelseregion, förutom födelseregionen Centralasien där andelen som bor i hyresrätt har varierat i större utsträckning under åren 2017 – 2022, Figur 31.

Figur 31 Upplåtelseform hyresrätt för barn 0 – 19 år efter födelseregion i Jönköpings län. Källa: SCB.

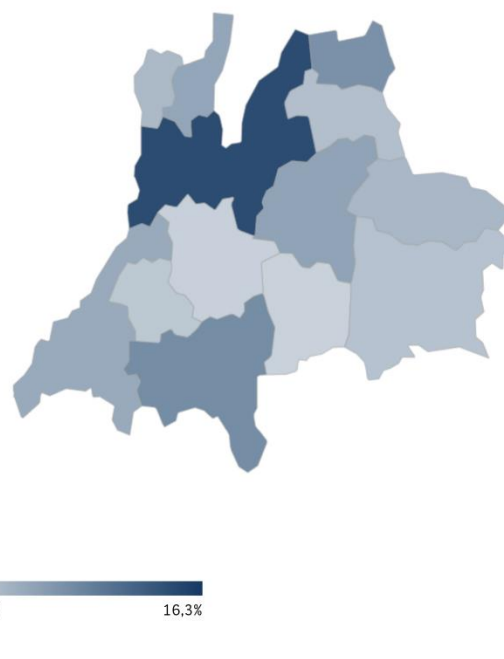
Barn födda i Afrika söder om Sahara, Centralasien och MÖNA utgör den största andelen av barn som bor i hyresrätt, Figur 32.

Figur 32 Fördelningen av barn 0 – 19 år som bor i upplåtelseformen hyresrätt i Jönköpings län, uppdelat efter födelseregion. Källa: SCB.

Andelen invånare som bor i bostadsrätt varierar mellan länets kommuner, från 2,6 procent i Sävsjö till 16,3 procent i Jönköping, Figur 33. Andelen som bor i bostadsrätt i hela länet ligger på 10,3 procent och motsvarande för riket ligger på cirka 20 procent.

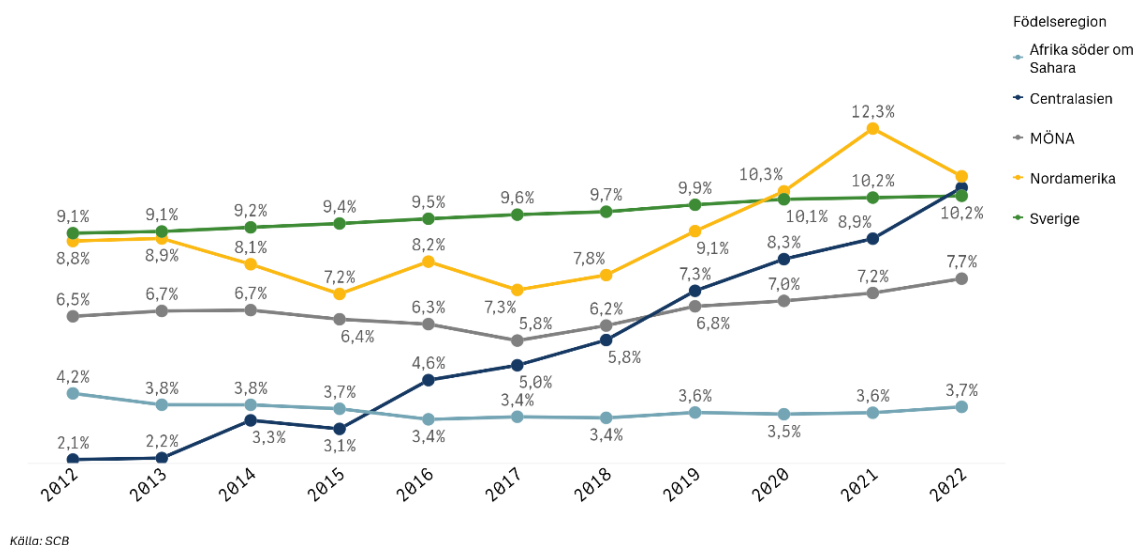
Upplåtelseform bostadsrätt (%) 2022

Figur 33 Andelen invånare som bor i bostadsrätt i Jönköpings län 2022. Källa: SCB.

Det finns stora variationer bland befolkningen när det gäller boendeformen bostadsrätt. Personer födda i Nordamerika och Sverige tenderar att bo i bostadsrätt i högre utsträckning än personer födda i övriga delar av världen. Till exempel bor endast 3,7 procent respektive 7,7 procent av befolkningen som är födda i Afrika söder om Sahara respektive MÖNA i en bostadsrätt år 2022, Figur 34.

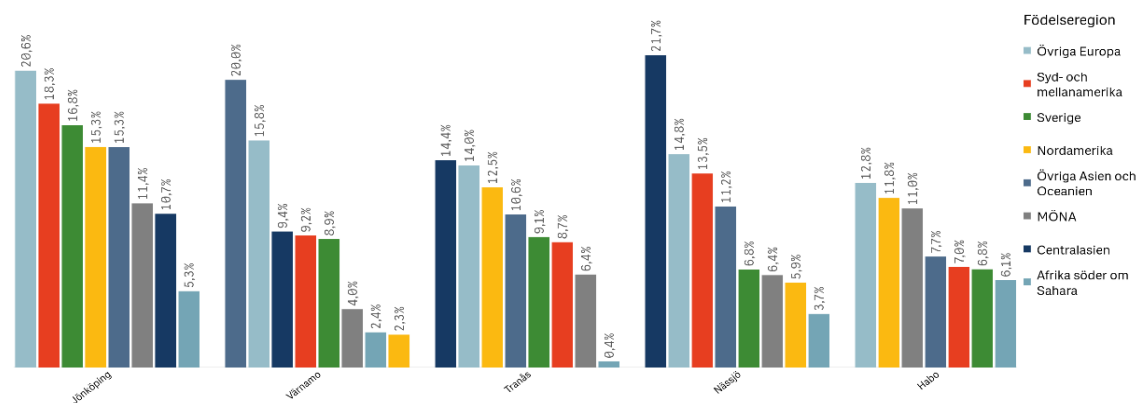
Upplåtelseform bostadsrätt (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

Figur 34 Upplåtelseform bostadsrätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Fördelningen mellan olika födelseregioner per kommun ser olika ut i de fem kommuner med högst andel invånare som bor i bostadsrätt. Figur 35 visar rangordningen av kommunerna från högst till lägst efter andel invånare som bor i upplåtelseform bostadsrätt.

Upplåtelseform bostadsrätt (%) 2022 - Jönköpings län

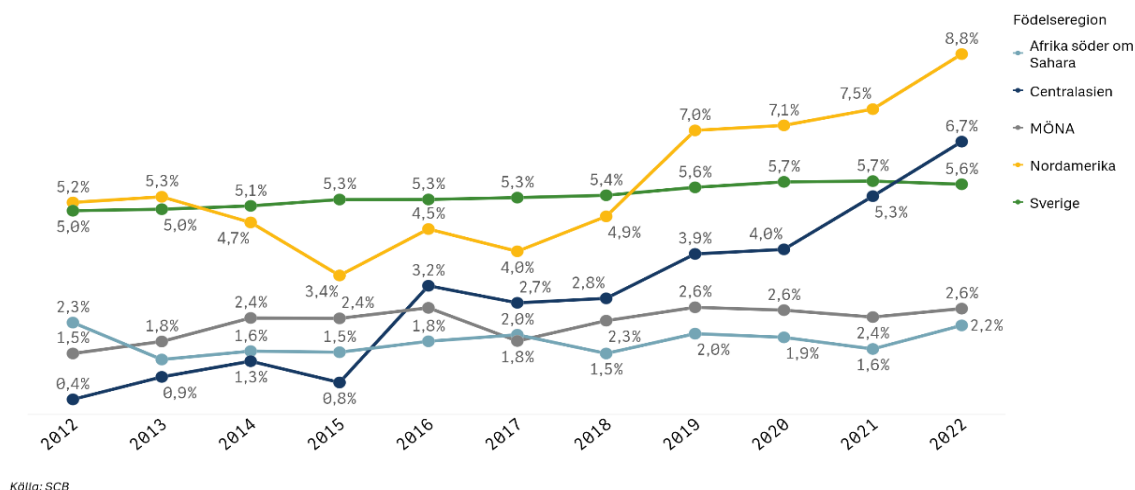

Figur 35 De fem kommuner (Jönköping, Värnamo, Tranås, Nässjö, Habo) med högst andel som bor i bostadsrätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

När det gäller barn 0 – 19 år bor 7,9 procent i bostadsrätt. Barn födda i Afrika söder om Sahara och MÖNA bor i lägst grad i bostadsrätt. Andelen barn som bor i bostadsrätt har i princip varit konstant för samtliga födelseregioner över mätperioden 2012 – 2022, med

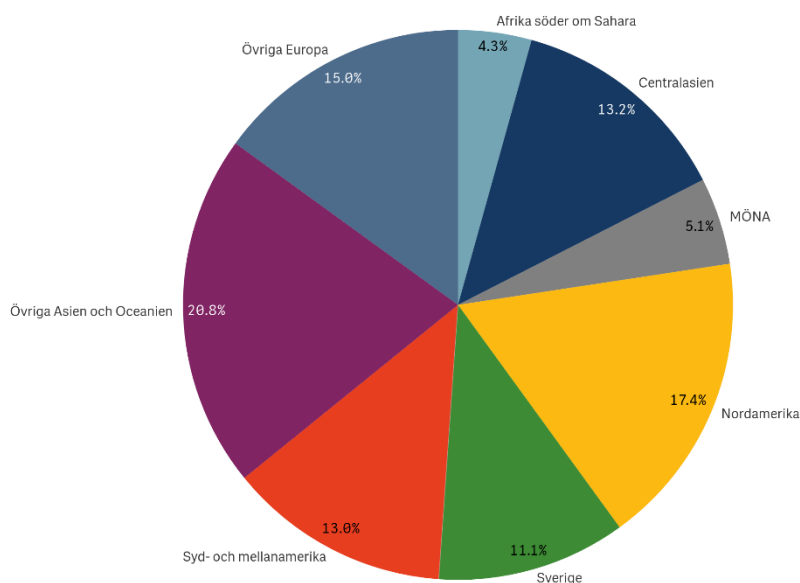
undantag för Centralasien och Nordamerika. Andelen barn födda i Centralasien som bor i bostadsrätt har ökat med fyra procentenheter sedan 2017 och motsvarande grupp födda i Nordamerika har ökat med nästan fem procentenheter under samma period, Figur 36.

Upplåtelseform bostadsrätt (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län
Åldersgrupp 0 - 19

Figur 36 Upplåtelseform bostadsrätt för barn 0 – 19 år efter födelseregion i Jönköpings län. Källa: SCB

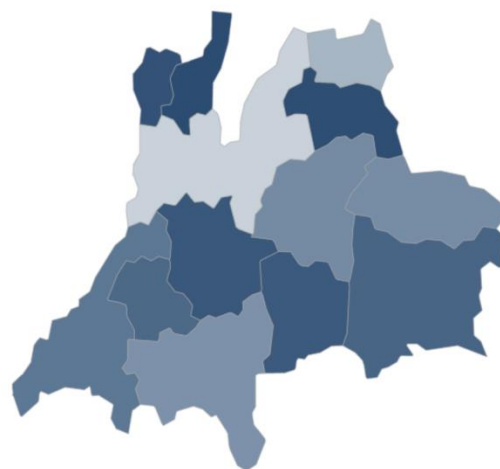
Figur 37 visar fördelningen mellan födelseregioner gällande barn 0 – 19 år som bor i bostadsrätt år 2022. Barn födda i Nordamerika samt Övriga Asien och Oceanien utgör den största andelen barn som bor i en bostadsrätt.

Figur 37 Fördelningen av barn 0 – 19 år som bor i upplåtelseformen bostadsrätt i Jönköpings län, uppdelat efter födelseregion. Källa: SCB.

Andelen invånare som bor i upplåtelseformen äganderätt varierar mellan länets kommuner, från 48,1 procent i Jönköping till 75,8 procent i Habo, se Figur 38. Andelen som bor i äganderätt i hela länet ligger på drygt 59 procent och motsvarande andel för riket ligger på nästan 48 procent.

Upplåtelseform äganderätt (%) 2022

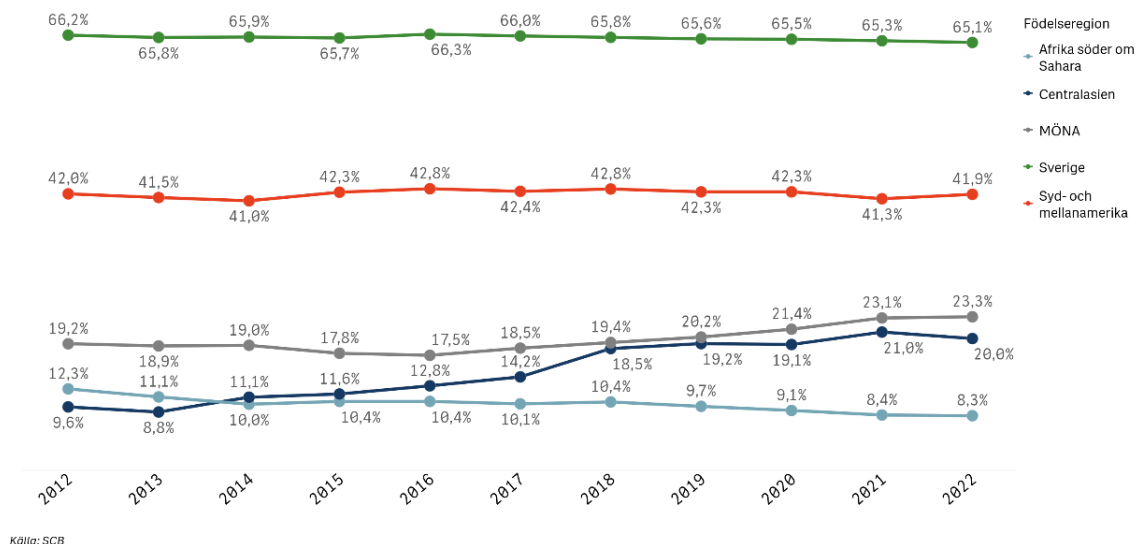

48,1% 75,8%

Det finns stora variationer i befolkningen när det gäller upplåtelseformen äganderätt. Mer än hälften av personer som är födda i Sverige bor i en ägandesrätt. Andelen är lägre när det gäller övriga födelseregioner. Trenden över tid har i princip varit konstant för samtliga födelseregioner, förutom inom födelseregionerna MÖNA och Centralasien där andelen som bor i äganderätt ökat de senaste åren, Figur 39.

Figur 38 Andelen invånare som bor i äganderätt i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Upplåtelseform äganderätt (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

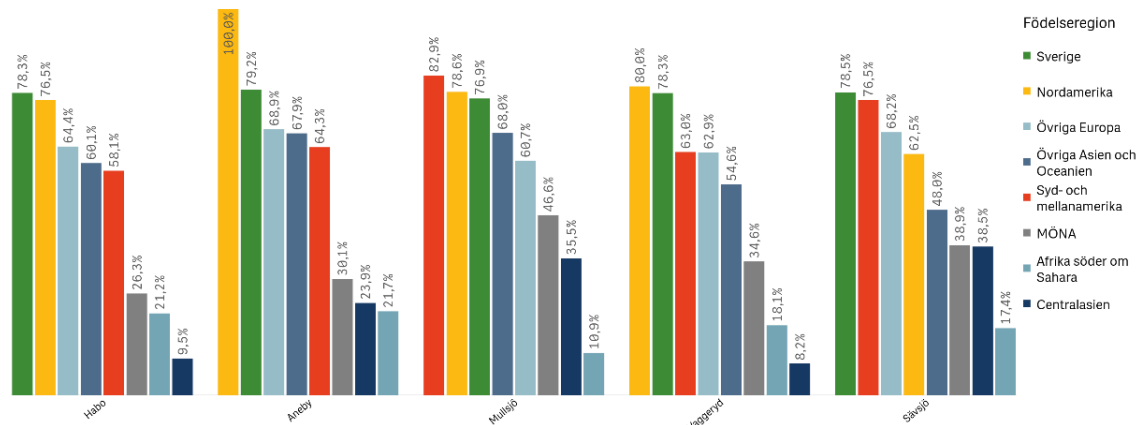

Källa: SCB

Figur 39 Upplåtelseform äganderätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Fördelningen mellan olika födelseregioner per kommun ser olika ut i de fem kommuner med högst andel invånare som bor i upplåtelseformen äganderätt. Figur 40 visar rangordningen av kommunerna från högst till lägst efter andel invånare som har upplåtelseformen äganderätt.

Upplåtelseform äganderätt (%) 2022 - Jönköpings län

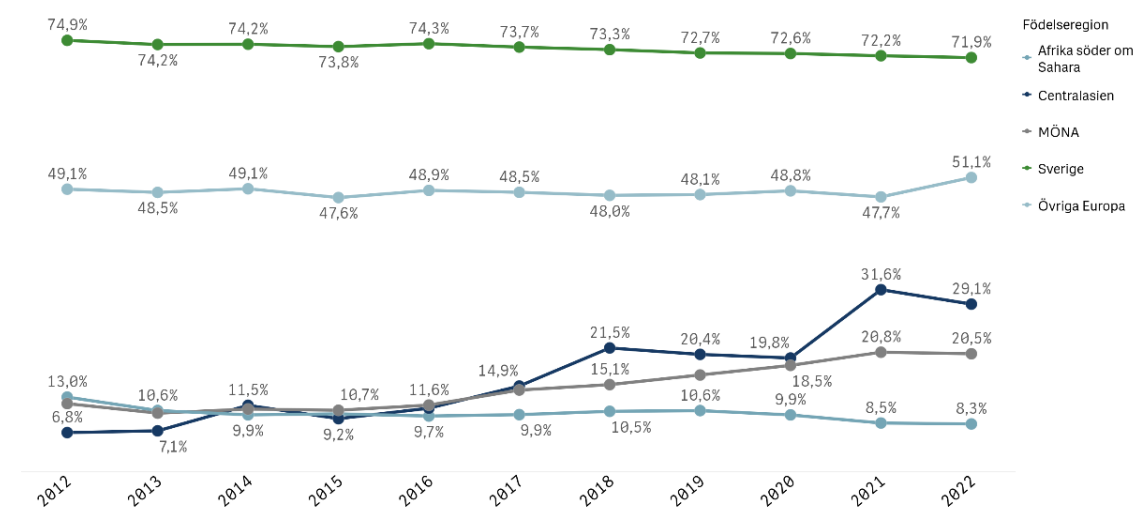

Figur 40 De fem kommuner (Habo, Aneby, Mullsjö, Vaggeryd, Säsjö) med högsta andel som bor i äganderätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

När det gäller barn 0 – 19 år bor 67,5 procent i äganderätt. Barn födda i Afrika söder om Sahara, MÖNA och Centralasien bor i lägst grad i äganderätt. Skillnaden mellan andelen barn från dessa tre födelseregioner och andelen barn som är födda i Sverige och bor i äganderätt är markant.

Andelen barn som bor i äganderätt för samtliga födelseregioner har i princip varit konstant över mätperioden, förutom för födelseregionen Centralasien och MÖNA där andelen barn boende i äganderätt har ökat mellan 2020 och 2022, Figur 41.

Upplåtelseform äganderätt (%) 2012 - 2022 - Jönköpings län

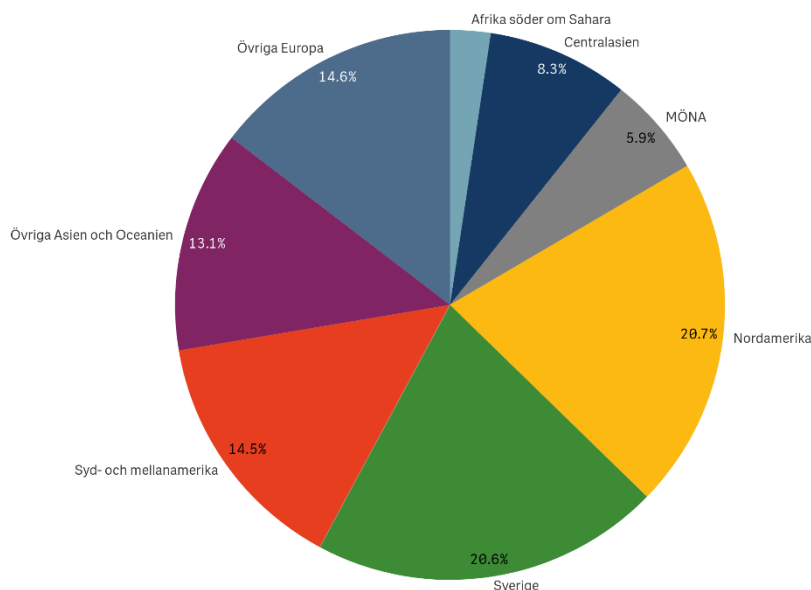

Källa: SCB

Figur 41 Upplåtelseform äganderätt för barn 0 – 19 år efter födelseregion i Jönköpings län. Källa: SCB

Figur 42 visar fördelningen mellan födelseregioner gällande barn 0 – 19 år som bor i äganderätt år 2022.

Barn födda i Sverige och Nordamerika utgör den största andelen barn som bor i äganderätt.

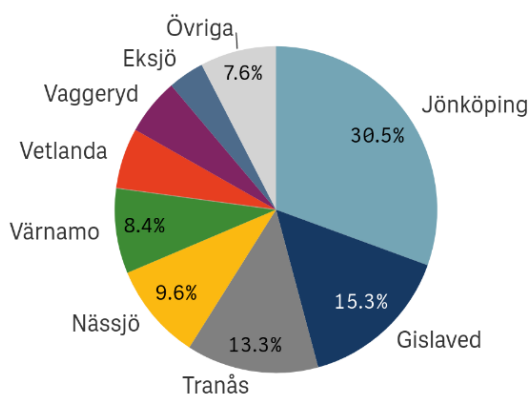

Figur 42 Fördelningen av barn 0 – 19 år som bor i upplåtelseformen äganderätt, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Avhysningar som berör barn

När det gäller verkställda avhysningar som berör barn under perioden 2008 – 2022 i länet står Jönköping för den högsta andelen avhysningar som berör barn med nästan 31 procent, följd av Gislaved och Tranås. Den lägsta andelen verkställda avhysningar hittas i Sävsjö med 0,4 procent, Figur 43.

Barn berörda av verkställd avhysning 2008-2022 - Jönköpings län

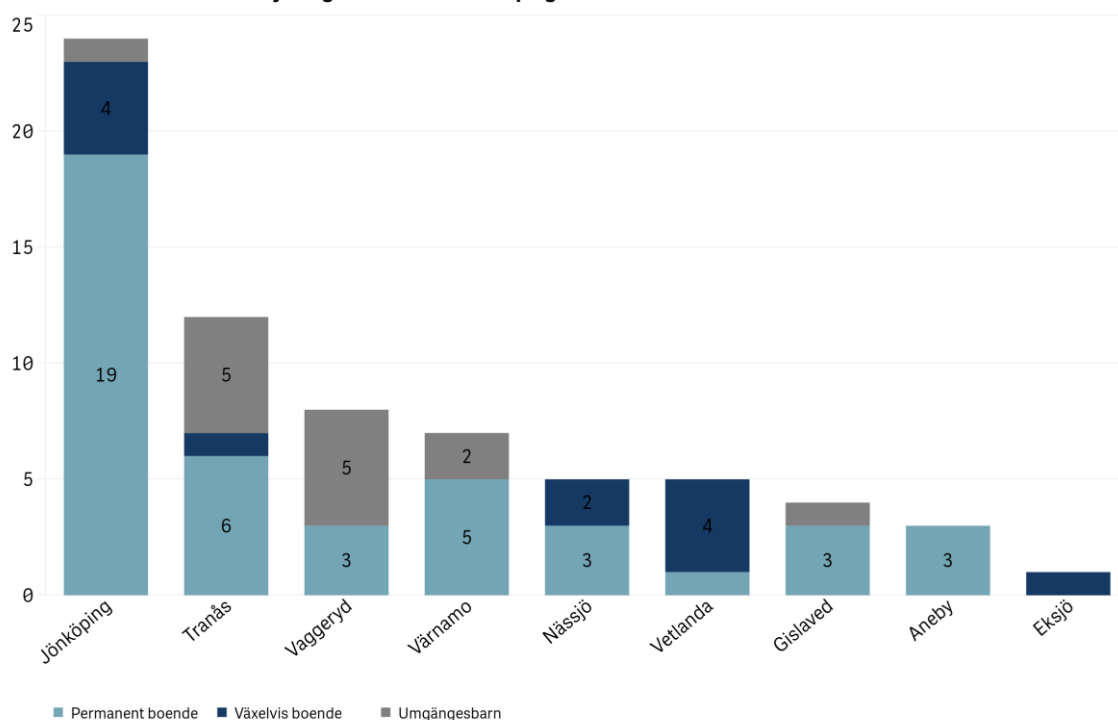

Källa: Kronofogden

Figur 43 Fördelningen mellan länets kommuner avseende verkställda avhysningar som berör barn. Källa: Kronofogden.

Antal barn som berördes av verkställda avhysningar uppdelat efter boendeformerna permanent boende, växelvist boende (dvs. boendet är uppdelat mellan båda föräldrarna) eller umgängesbarn (dvs. permanent boende hos den andra föräldern) under perioden 2019 - 2022 varierar inom respektive kommun. Majoriteten av de barn som berördes av verkställda avhysningar bodde permanent i boendet där avhysningen verkställdes i alla kommuner utom Eksjö och Vetlanda, där 100 procent respektive 80 procent rörde växelvist boende. I Aneby berörde avhysningarna endast barn med permanent boende, Figur 44.

Barn berörda av verkställd avhysning 2019-2022 - Jönköpings län

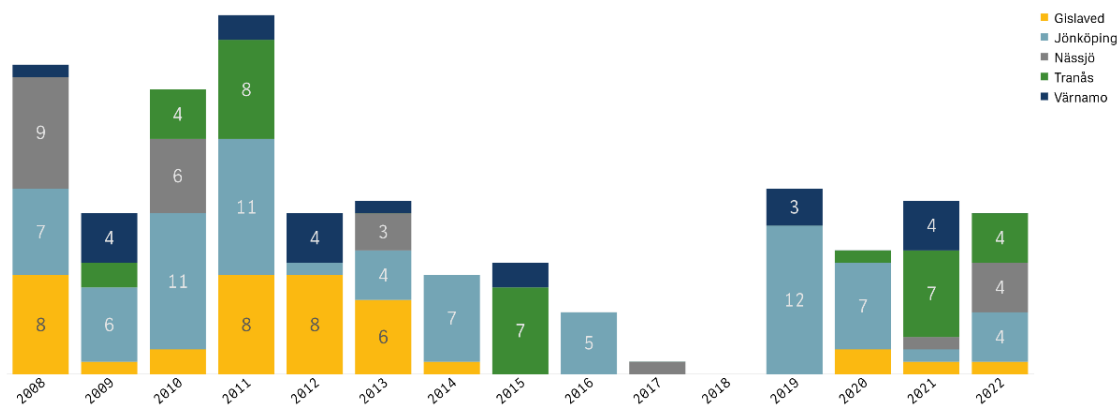

Källa: Kronofogden

Figur 44 Verkställda avhysningar som berör barn, uppdelat efter boendeform. Källa: Kronofogden.

Antalet verkställda avhysningar som berör barn varierar mellan kommunerna i länet under mätperioden 2008 – 2022. Det högsta antalet avhysningar skedde i Jönköping år 2010, 2011 och 2019, Figur 45.

Barn berörda av verkställd avhysning 2008-2022

Figur 45 Verkställda avhysningar som berör barn under åren 2008 – 2022. Källa: Kronofogden.

Rätten till arbete

Rätten till arbete finns formulerad i ett flertal konventioner samt utgör Mål 8 i Agenda 2030.³⁶ Rätten till frihet från diskriminering är, som sig bör, central både för tillträde till arbetsmarknaden och för att verka på arbetsmarknaden. I konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter fastslås rätten i följande formulering:

*”Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete, som omfattar rätten för var och en att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete, och åtar sig att vidta lämpliga åtgärder för att trygga denna rätt”.*³⁷

Precis som med de mänskliga rättigheterna i stort så är rätten till arbete och rätten till en tillfredsställande levnadsstandard odelbara. Människor som har arbete har generellt högre levnadsstandard än de som inte har arbete, även om det inom spannet arbetande finns betydande skillnader i löner som i sin tur påverkar levnadsstandarden. FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter framförde i sin granskning av Sverige 2016 oro gällande olika grupperns tillgång till arbetsmarknaden. Trots insatser för att minska arbetslösheten anses den fortfarande hög bland unga, personer med funktionsnedsättning, romer och personer som hör till etniska minoriteter. Sverige rekommenderas av kommittén att följa upp åtgärder som gjorts, utreda grundorsaker till förekomst av diskriminering samt anta riktade åtgärder såsom ekonomiska incitament för arbetsgivare.³⁸ Det fortsatta lönegapet mellan kvinnor och män är även det skäl för oro.³⁹

³⁶ Se exempelvis CERD (1969), CRPD (2006)

³⁷ ICESCR 1966 Art. 6:1

³⁸ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 2016: 22, 23,

³⁹ Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 2016: 25

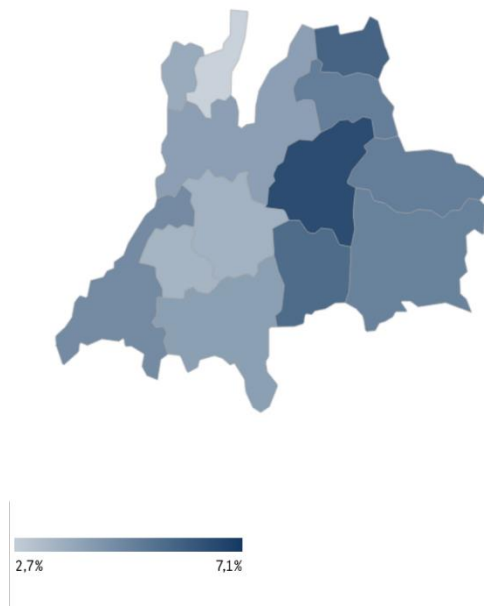
Presentation av statistik

Öppet arbetslösa⁴⁰

Andelen öppet arbetslösa eller personer i åtgärd/program i åldern 20 – 64 år i Jönköpings län varierar mellan länets kommuner. Den lägsta andelen öppet arbetslösa eller i åtgärd/program hittas i Habo med 2,7 procent och den högsta andelen är i Nässjö med 7,1 procent för år 2021, Figur 46.

Andelen öppet arbetslösa eller personer i åtgärd/program i hela länet ligger på 4,8 procent och motsvarande för riket ligger på 5,9 procent.

Öppet arbetslösa eller i åtgärd/program 20-64 år (%) 2021

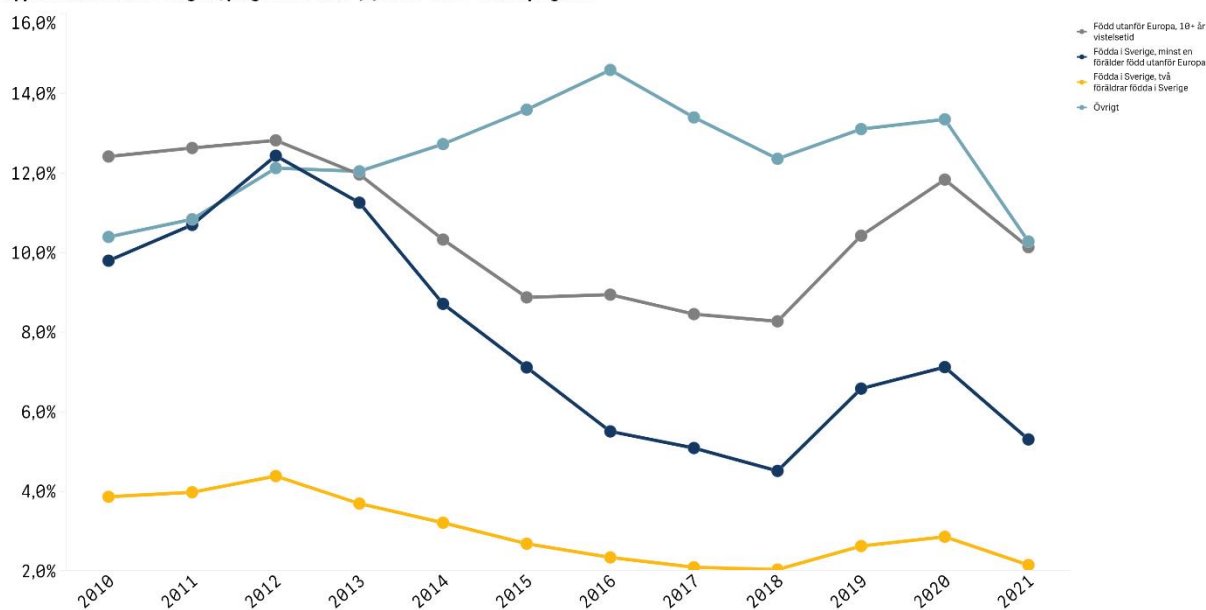
Figur 46 Öppet arbetslösa eller personer i åtgärd/program i Jönköpings län 2021. Källa: SCB.

När det gäller arbetslösa eller personer i åtgärd/program i åldern 20 – 64 år i Jönköpings län, som är födda i Sverige med två föräldrar födda i Sverige, är andelen relativt låg jämfört med övriga grupper. För andelen individer födda utanför Europa med mer än 10 års vistelsetid i Sverige och för individer i gruppen Övrigt⁴¹ har arbetslösheten historiskt sett varit hög. Detta i jämförelse med individer födda i Sverige med två föräldrar födda i Sverige eller individer födda i Sverige med minst en förälder född utanför Europa, Figur 47.

⁴⁰ Avser öppet arbetslösa samt personer i program med aktivitetsstöd.

⁴¹ Gruppen Övrigt avser alla individer som inte ingår i grupperna Födda utanför Europa med 10+ års vistelsetid, Födda i Sverige med minst en förälder född utanför Europa samt Födda i Sverige med två föräldrar födda i Sverige.

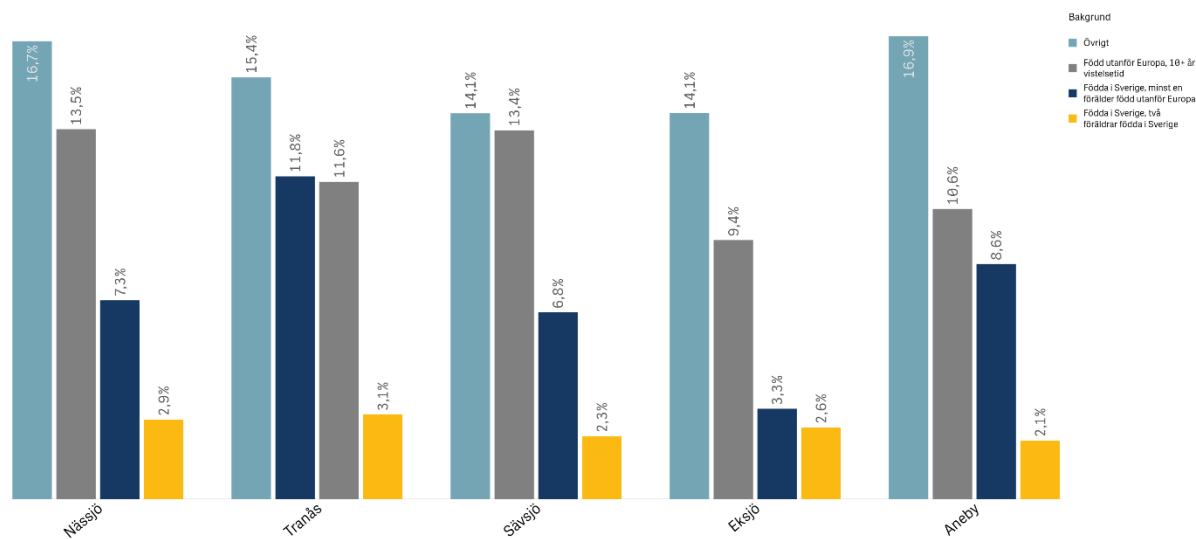
Öppet arbetslösa eller i åtgärd/program 20-64 år (%) 2010 - 2021 - Jönköpings län

Figur 47 Öppet arbetslösa eller i åtgärd/program i Jönköpings län, uppdelat efter bakgrund. Källa: SCB.

Fördelningen mellan födelsebakgrund per kommun ser olika ut i de fem kommunerna med högst andel öppet arbetslösa eller personer i åtgärd/program. Figur 48 visar rangordningen av kommunerna från högst till lägst efter andel öppet arbetslösa eller personer i åtgärd/program.

Öppet arbetslösa eller i åtgärd/program 20-64 år (%) 2021 - Jönköpings län

Källa: SCB

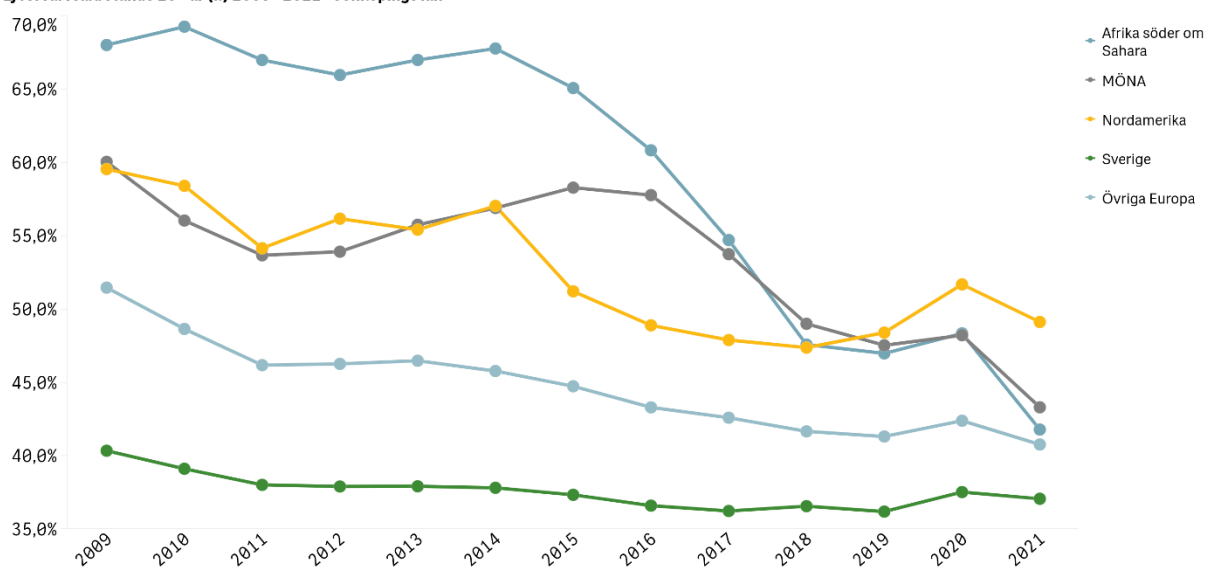
Figur 48 De fem kommuner (Nässjö, Tranås, Sävsjö, Eksjö, Aneby) med högst andel öppet arbetslösa eller i personer åtgärd/program, uppdelat efter födelsebakgrund. i Jönköpings län. Källa: SCB.

Ej förvärvsarbetande

Enligt Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) utgörs gruppen ”Ej förvärvsarbetande” av personer som inte har klassats som förvärvsarbetande vid SCB:s avgränsning av förvärvsarbete. Barn under 16 år är enligt RAMS definition ej förvärvsarbetande.⁴²

Andelen ej förvärvsarbetande i Jönköpings län ligger på cirka 38 procent. När det gäller andelen ej förvärvsarbetande uppdelat efter födelseregion har situationen förbättrats för de flesta födelseregioner under mätperioden 2009 – 2021. För personer födda i Sverige är andelen nästan oförändrad, Figur 49.

Ej förvärvsarbetande 16+ år (%) 2009 - 2021 - Jönköpings län

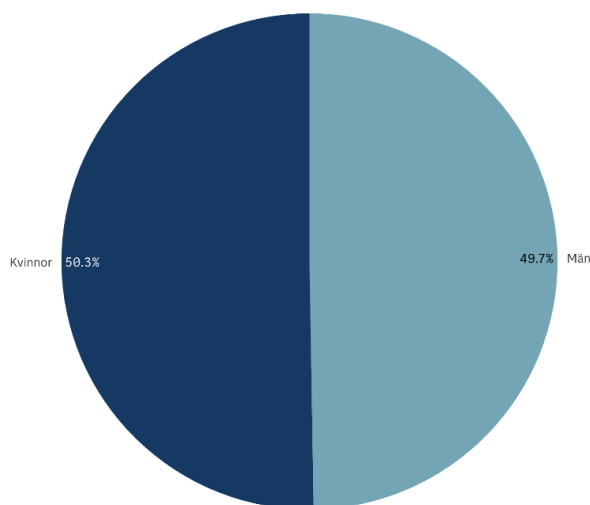
Figur 49 Ej förvärvsarbetande 16+ år, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

⁴² <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/regionala-statistikprodukter/statistikpaket/definitioner-for-tabellpaket/> (2023-12-07)

Ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning

Andelen ej förvärvsarbetande i åldern 25 – 64 med eftergymnasial utbildning i Jönköpings län ligger på cirka 11 procent.

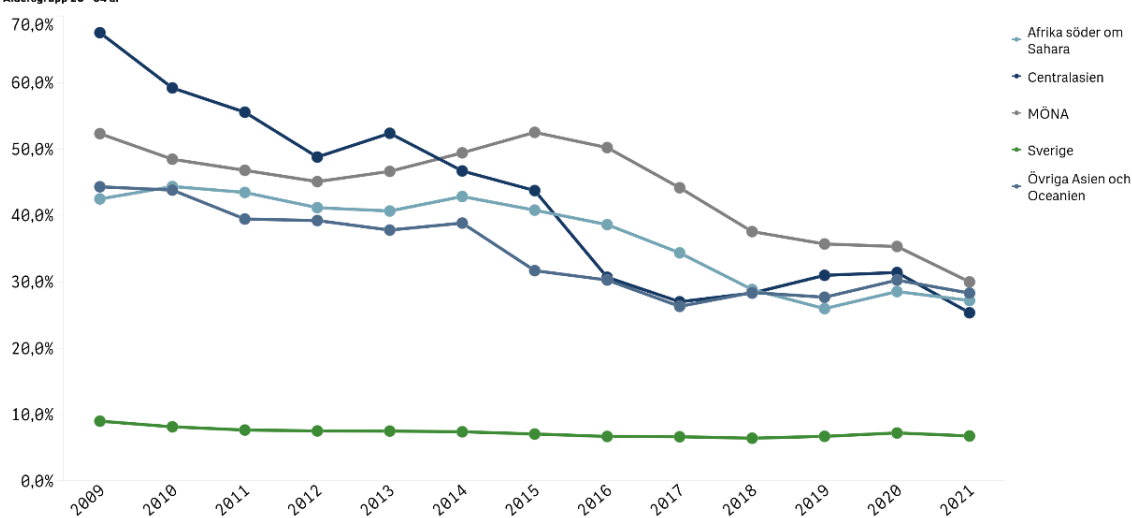
Figur 50 visar en jämn fördelning mellan män och kvinnor inom gruppen ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning i åldern 25 – 64 år i Jönköpings län.

Figur 50 Ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning 25 - 64 år, uppdelat efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen ej förvärvsarbetande i åldern 25 – 64 med eftergymnasial utbildning ser ut att ha minskat under mätperioden 2009 – 2021 inom samtliga födelseregioner förutom födelseregionen Sverige där andelen legat i princip konstant under hela mätperioden. Till exempel har andelen ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning som är födda i Centralasien minskat från cirka 68 procent till cirka 25 procent, Figur 51.

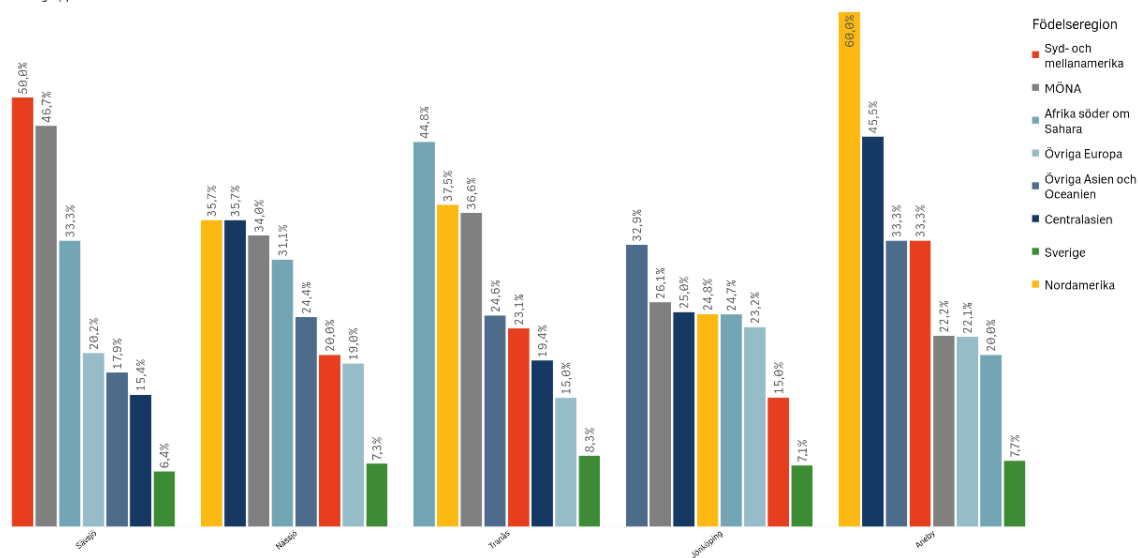
Ej förvärvsarbetande 25+ år med eftergymnasial utbildning (%) 2009 - 2021 - Jönköpings län
Åldersgrupp 25 - 64 år

Figur 51 Ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning 25 - 64 år, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

När det gäller fördelningen efter födelseregion per kommun år 2021 ser det olika ut i de fem kommuner med högst andel ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning i Jönköpings län. Figur 52 visar rangordningen av kommunerna från högst till lägst efter andel ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning.

Ej förvärvsarbetande 25+ år med eftergymnasial utbildning (%) 2021 - Jönköpings län
Åldersgrupp 25 - 64 år

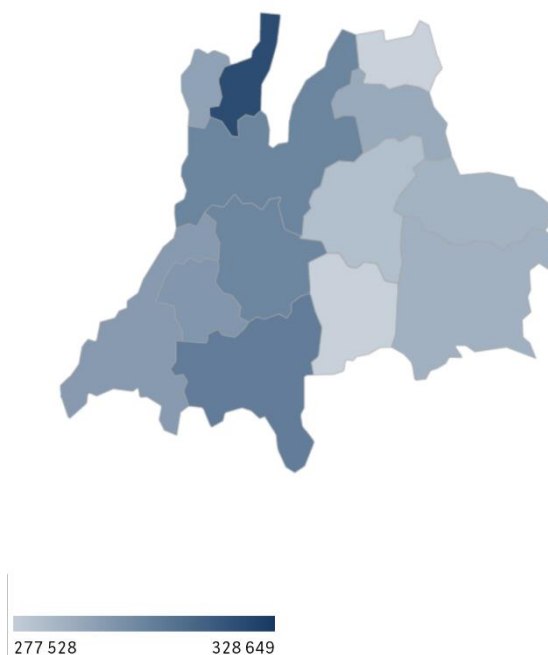
Figur 52 De fem kommuner (Sävsjö, Nässjö, Tranås, Jönköping, Aneby) med högst andel ej förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning 25 - 64 år, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Sammanräknad förvärvsinkomst

Sammanräknad förvärvsinkomst är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Inkomsterna inkluderar även andra skattepliktiga inkomster såsom sjukpenning, föräldrapenning, a-kassa och pension. Kapitalinkomster ingår inte.⁴³

Medianen av sammanräknad förvärvsinkomst varierar mellan länets kommuner. År 2020 hittas den högsta sammanräknade förvärvsinkomsten i Habo, drygt 328 tkr, och den lägsta i Tranås med drygt 277 tkr. Medianen av sammanräknad förvärvsinkomst för länet för år 2020 ligger på 300 tkr och för hela riket ligger på drygt 312 tkr, Figur 53.

Median av sammanräknad förvärvsinkomst, 20+ år 2020

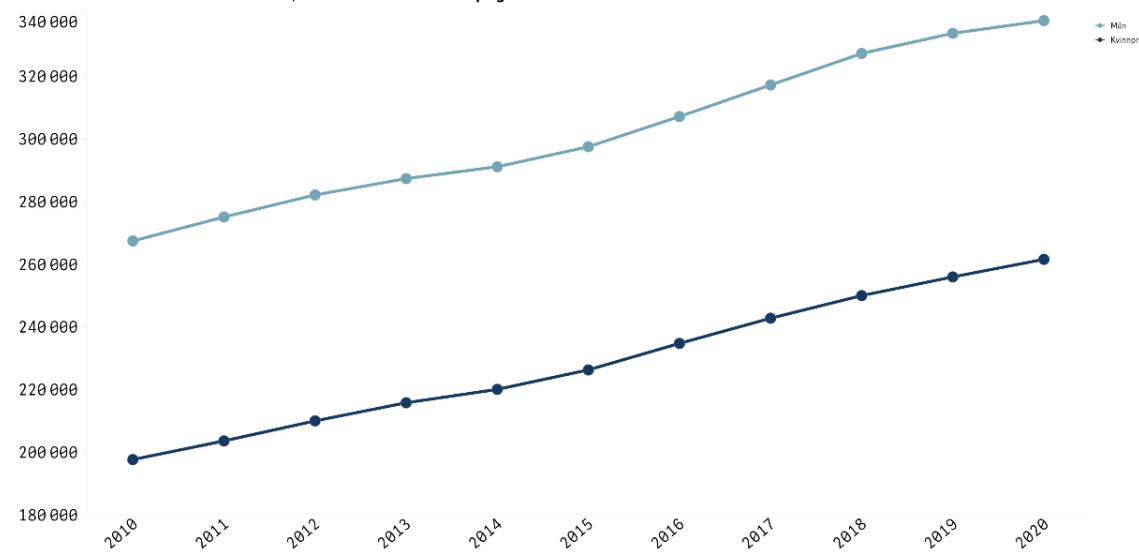

Figur 53 Median av sammanräknad förvärvsinkomst i Jönköpings län år 2020. Källa: SCB.

Jämförelsen av sammanräknad förvärvsinkomst mellan kön visar att kvinnor konstant har haft en lägre förvärvsinkomst än män under mätperioden 2010 – 2020, Figur 54. Skillnaden i medianinkomsten mellan kvinnor och män är omkring 70 – 80 tkr.

⁴³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/inkomster-for-personer/> (2023-12-07)

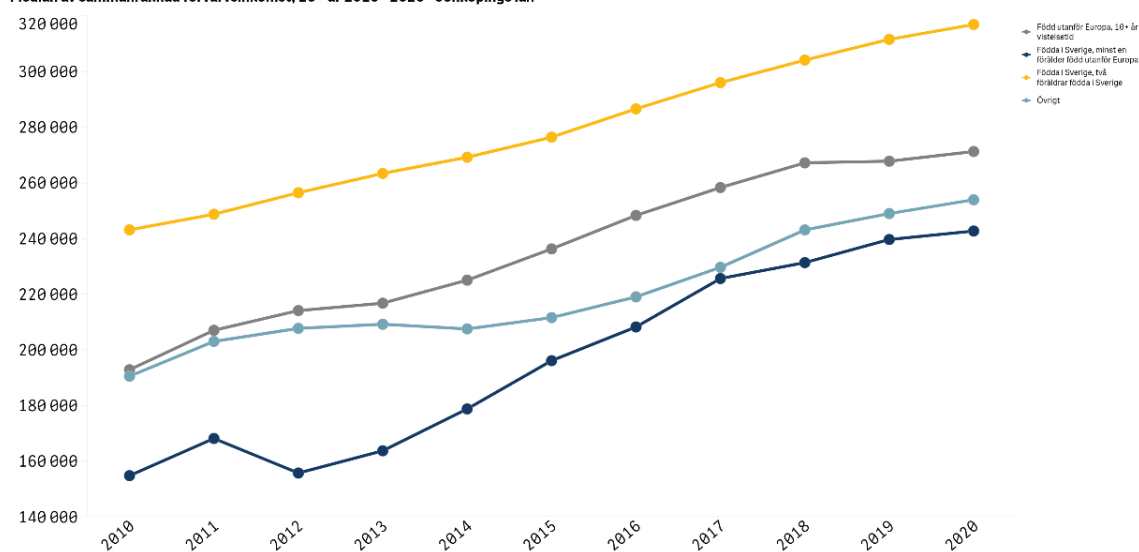
Median av sammanräknad förvärvsinkomst, 20+ år 2010 - 2020 - Jönköpings län

Figur 54 Median av sammanräknad förvärvsinkomst, uppdelat efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Medianen av sammanräknad förvärvsinkomst uppdelat efter födelsebakgrund visar att det finns stora skillnader mellan personer födda i Sverige som har två föräldrar födda i Sverige och övriga grupper. Gruppen födda i Sverige som har minst en förälder född utanför Europa har den lägsta medianvärdet av sammanräknad förvärvsinkomst. Skillnaden i medianvärdet av sammanräknad förvärvsinkomst mellan den gruppen och gruppen födda i Sverige som har två föräldrar födda i Sverige ligger på cirka 74 tkr år 2020, Figur 55.

Median av sammanräknad förvärvsinkomst, 20+ år 2010 - 2020 - Jönköpings län

Figur 55 Median av sammanräknad förvärvsinkomst, uppdelat efter födelsebakgrund, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Rätten till utbildning

Rätten till utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet som erkänns internationellt i flera konventioner, däribland Konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i artikel 13, Barnkonventionen i artikel 28 och Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i artikel 24. Rättigheten uttrycks också i svensk lagstiftning i bland annat Regeringsformen och Skollagen. Utöver lagstiftning så återfinns även rätten till utbildning som mål nummer 4 av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Rätten till utbildning innebär att alla individer oavsett kön, etnisk bakgrund eller socioekonomisk bakgrund har rätt till tillgång till en kvalitativ och inkluderande utbildning.⁴⁴ Rätten till utbildning erkänns som en nyckelfaktor för att förbättra människors liv och främja samhällsutveckling då den är grundläggande för att uppnå många andra mänskliga rättigheter och globala mål, såsom minskad fattigdom, ökad jämlikhet och främjande av fred och stabilitet.⁴⁵

FN:s barnrättskommitté har återkommande i sina granskningar gett rekommendationer till Sverige om att säkerställa att samtliga barn i Sverige har lika möjligheter till utbildning. Här har särskilt minoriteter, ursprungsbefolkning och barn med funktionsnedsättning lyfts fram.⁴⁶ För 2023 lyfte även barnrättskommittén att svenska staten bör skärpa sina åtgärder för att minska kvalitetsskillnaderna i förskolans verksamhet och bristen på utbildade pedagoger.⁴⁷

⁴⁴Se bland annat; ICESCR 1966 Art. 13, Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Allmänna kommentarer Nr 13, 1999 om rätten till utbildning, UNCRC, 1989 art 28, CRPD art 24, RF 2 kap 1 st, §18, Skoll kap 7 2–3 §§.

⁴⁵ United Nations General Assembly resolution A/Res66/137 "United Nations Declaration on Human Rights Education and Training", 2011, Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Allmänna kommentarer Nr 13, 1999 om rätten till utbildning, Agenda 2030 mål 4

⁴⁶ FN Kommittén för barnets rättigheter, CRC/C/SWE/CO/5, 6-7.

⁴⁷ FN Kommittén för barnets rättigheter, 2023 CRC/C/SWE/CO/6-7, punkt.23

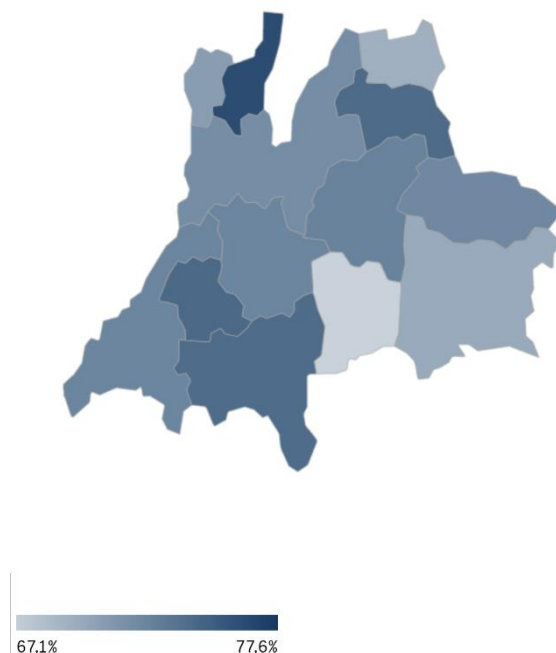
Presentation av statistik

Förskola

Barn i åldern 0 – 5 år som är registrerade i förskola i Jönköpings län varierar mellan kommunerna. Den lägsta andelen barn registrerade i förskola hittas år 2022 i Sävsjö, cirka 67 procent, och den högsta andelen är i Habo, cirka 78 procent, Figur 56. Barn registrerade i förskola i hela länet ligger på nästan 73 procent och motsvarande för riket ligger på 72 procent år 2022.

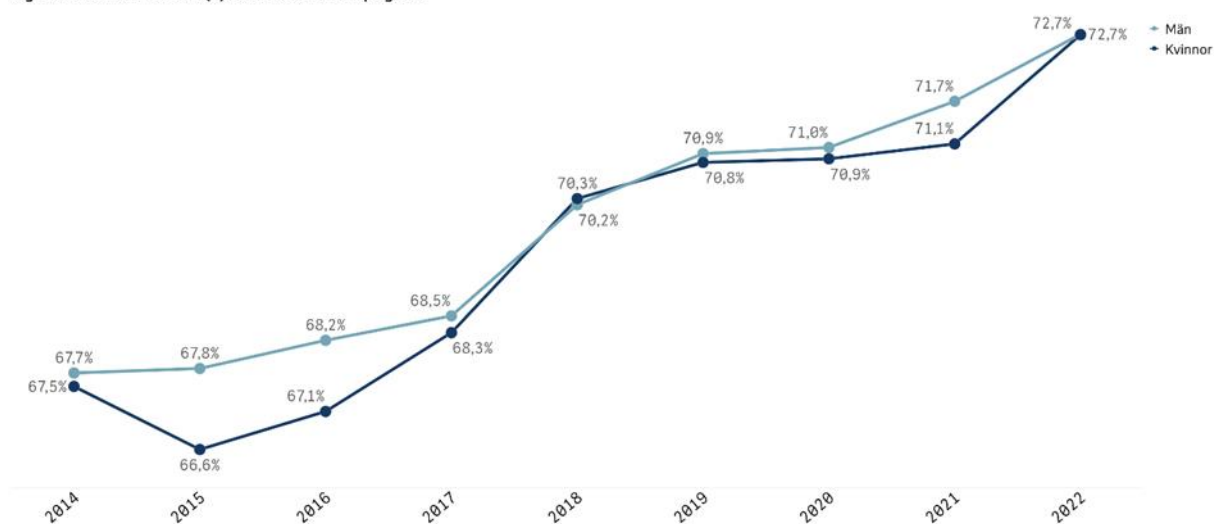
När det gäller könsindelning finns det inga anmärkningsvärda skillnader mellan pojkar och flickor. Andelen barn som registrerats i förskola har ökat något de senaste åren, se Figur 57.

Registrerade i förskola 0-5 år (%) 2022

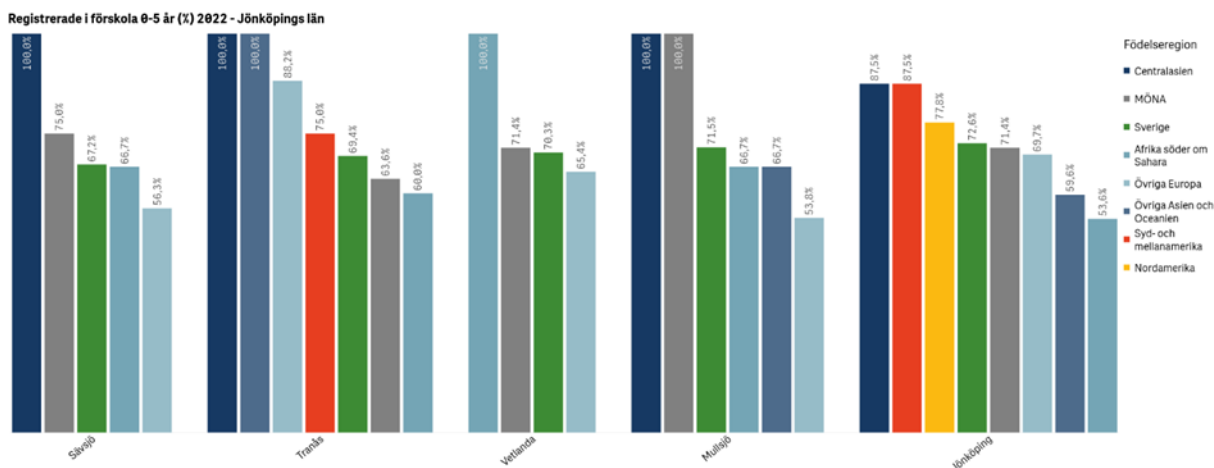
Figur 56 Barn 0 - 5 år registrerade i förskola i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Registrerade i förskola 0-5 år (%) 2014 - 2022 - Jönköpings län

Figur 57 Barn 0 – 5 år registrerade i förskola, uppdelade efter kön, i Jönköpings län. Källa: SCB.

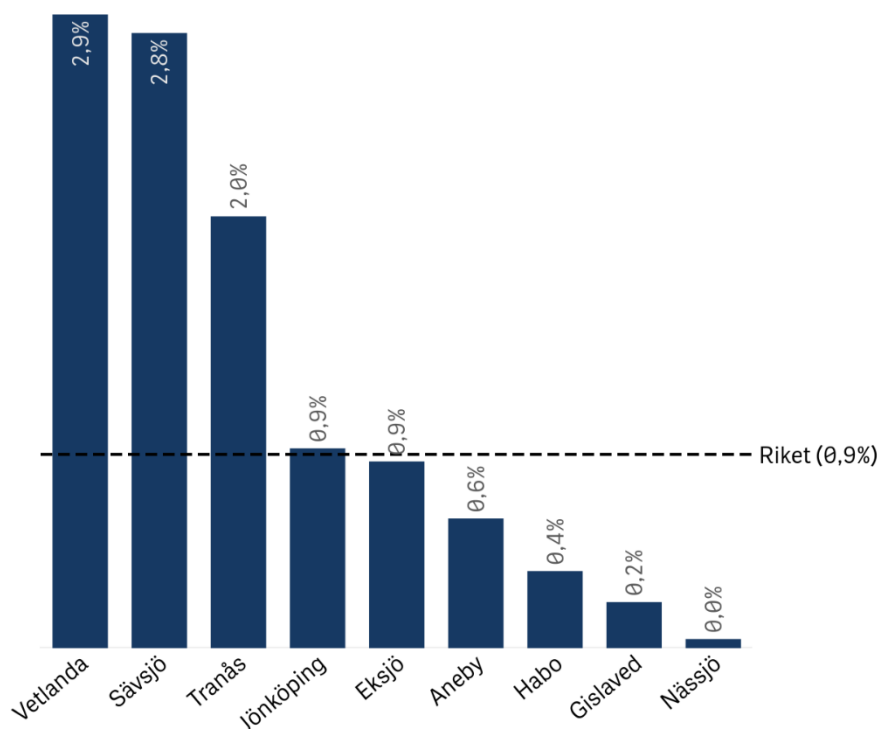
När det gäller fördelningen efter födelseregion per kommun för år 2022 ser det olika ut i de fem kommuner med lägst andel barn registrerade i förskola i Jönköpings län. **Figur 58** visar rangordningen från lägst till högst av de fem kommunerna efter andel barn registrerade i förskola.

Figur 58 De fem kommuner (Sävsjö, Tranås, Vetlanda, Mullsjö, Jönköping) med lägst andel barn registrerade i förskola, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Andelen barn registrerade i pedagogisk omsorg⁴⁸ är låg. Figur 59 visar andelen barn registrerade i pedagogisk omsorg i respektive kommun i Jönköpings län (om kommunen inte redovisas är andelen barn registrerade i pedagogisk omsorg lika med noll). Andelen barn registrerade i pedagogisk omsorg för hela riket ligger på cirka 0,9 procent och i Jönköpings län finns det fyra kommuner som ligger på eller ovanför denna siffra.

⁴⁸ Omsorg som sker i en verksamhet som det egna hemmet (dagbarnvårdare), i en särskild lokal eller på ett annat sätt till exempel flerfamiljslösning.

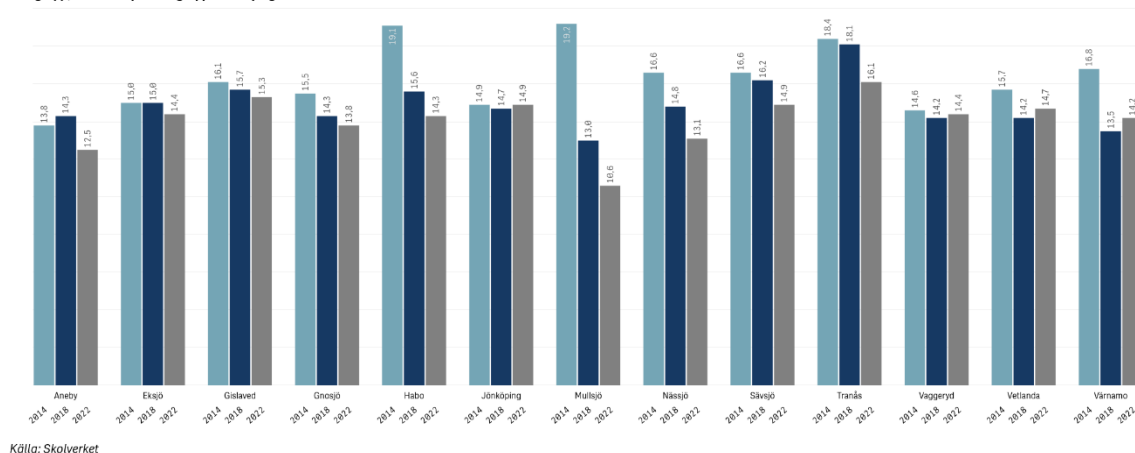
Registrerade i pedagogisk omsorg 0-5 år (%) 2022 - Jönköpings län

Källa: SCB

Figur 59 Andel barn registrerade i pedagogisk omsorg i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Antalet barn per barngrupp i förskola varierar mellan länets kommuner och över år. En generell iakttagelse är att antalet barn per barngrupp har sjunkit i princip i alla kommuner under mätperioden 2014 – 2022 men variationerna är fortfarande stora mellan kommunerna i länet, Figur 60.

Barngrupp, antal barn per barngrupp - Jönköpings län

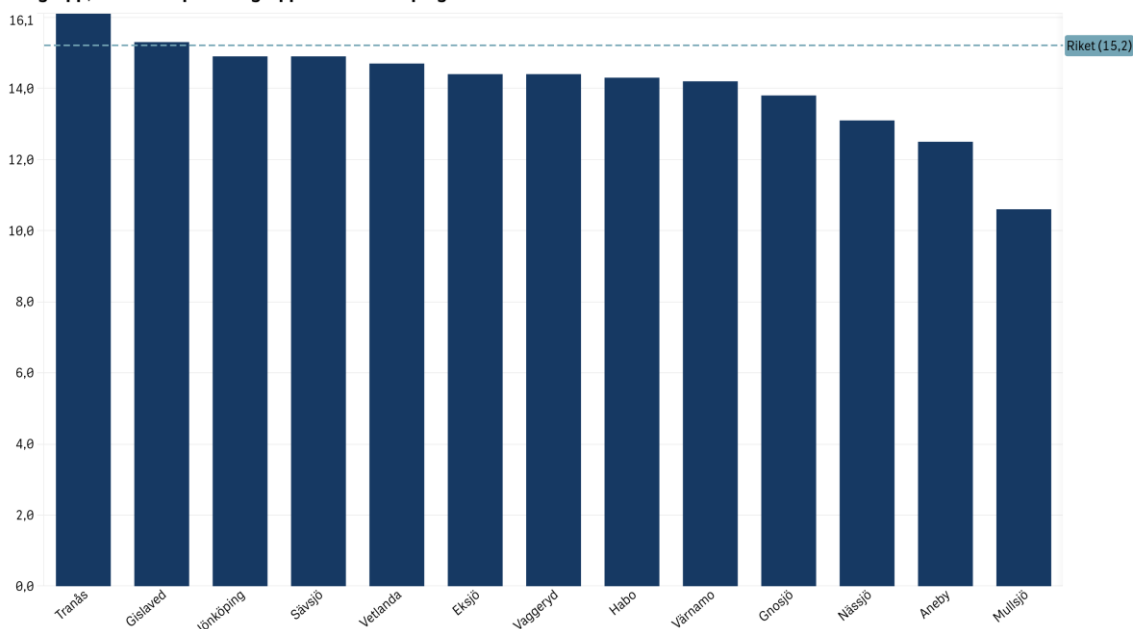

Källa: Skolverket

Figur 60 Antal barn per barngrupp i Jönköpings län. Källa: Skolverket.

År 2022 ligger antalet barn per barngrupp högre än siffran i riket (15,2) i två kommuner, Tranås och Gislaved. Figur 61 visar rangordningen av antal barn per barngrupp från högst till lägst i länets kommuner.

Barngrupp, antal barn per barngrupp 2022 - Jönköpings län

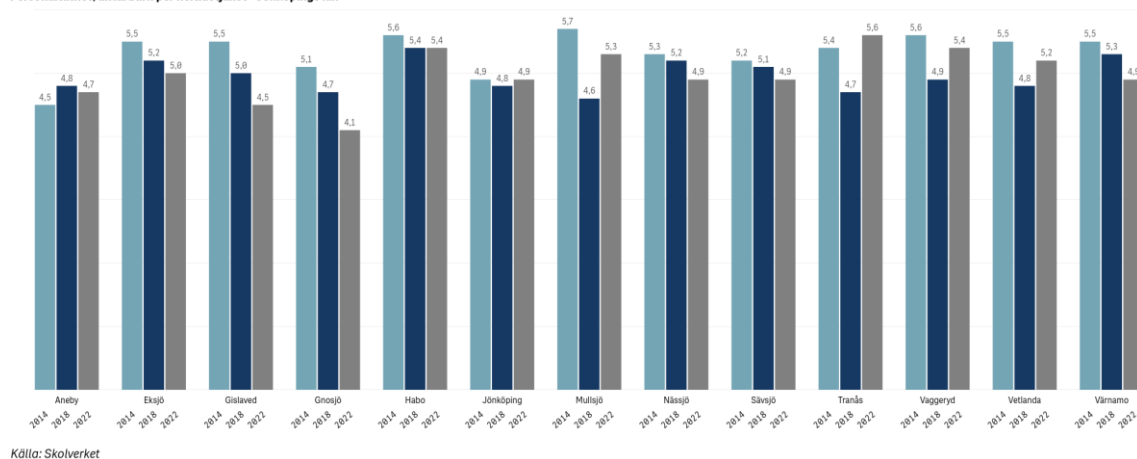
Källa: Skolverket

Figur 61 Antal barn per barngrupp i Jönköpings län år 2022. Källa: Skolverket.

Antal barn per heltidstjänst⁴⁹ i förskola varierar mellan länets kommuner och över tid. En generell iakttagelse är att antal barn per heltidstjänst har sjunkit något i alla kommuner utom i Aneby och Tranås. I till exempel Gislaved har antal barn per heltidstjänst sjunkit från 5,5 barn år 2014 till 4,5 barn år 2022. Antalet barn per heltidstjänst har också minskat i Eksjö och Mullsjö under mätperioden 2014 – 2022 men har ökat i till exempel Tranås från 5,4 barn per heltidstjänst till 5,6 barn, Figur 62.

⁴⁹ I antalet heltidstjänster har antalet anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) räknats om till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden. Arbetsledares schemalagda arbetstid i barngrupp har medräknats.

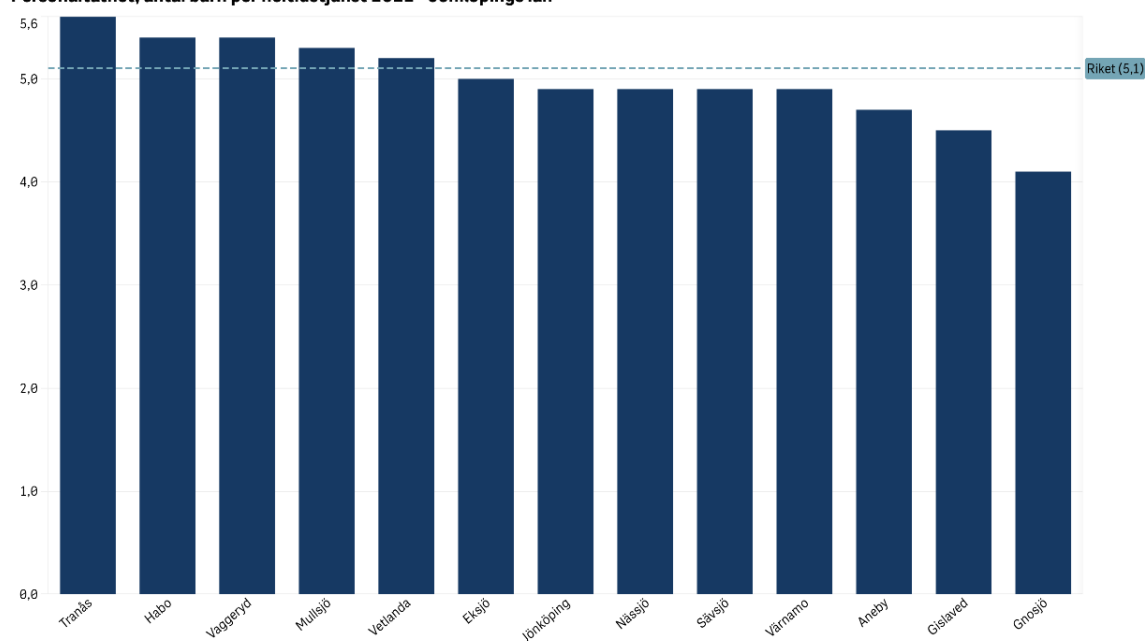
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst - Jönköpings län

Figur 62 Antal barn per heltidstjänst i Jönköpings län. Källa: Skolverket.

År 2022 ligger antal barn per heltidstjänst högre än siffran i riket (5,1) i fem kommuner. Figur 63 visar rangordningen av antal barn per barngrupp från högst till lägst i länets kommuner.

Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst 2022 - Jönköpings län

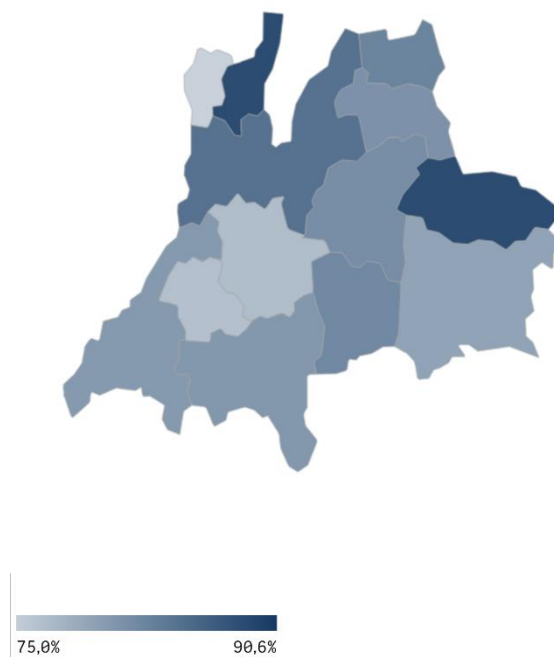
Figur 63 Antal barn per heltidstjänst år 2022 i Jönköpings län. Källa: Skolverket.

Behöriga och ej behöriga elever till nationella programmet

Andelen behöriga elever till nationella programmet, inom gruppen elever i Jönköpings län som gick ut årskurs 9 våren 2022, skiljer sig mellan kommunerna, se Figur 64. Den lägsta andelen behöriga elever år 2022 hittas i Mullsjö, cirka 75 procent, och den högsta andelen är i Habo, cirka 91 procent. Behöriga elever till nationella programmet i hela länet ligger på cirka 84 procent medan motsvarande siffra för riket ligger på 85,5 procent för år 2022.

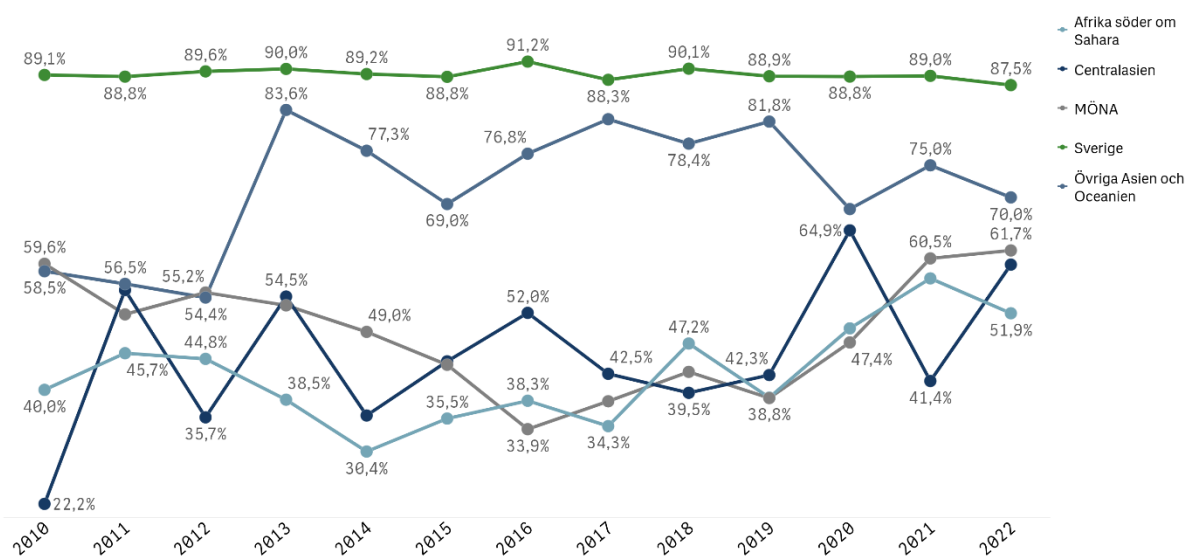
Andelen behöriga elever till nationella programmet uppdelat efter födelseregion varierar över tid för de flesta elever födda utanför Sverige. Generellt är andelen behöriga elever födda i Afrika söder om Sahara, Centralasien och MÖNA lägre än andelen behöriga elever födda i Sverige, Figur 65.

Behöriga elever till nationella programmet årskurs 9 - 2022

Figur 64 Behöriga elever till nationella programmet som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län. Källa: SCB.

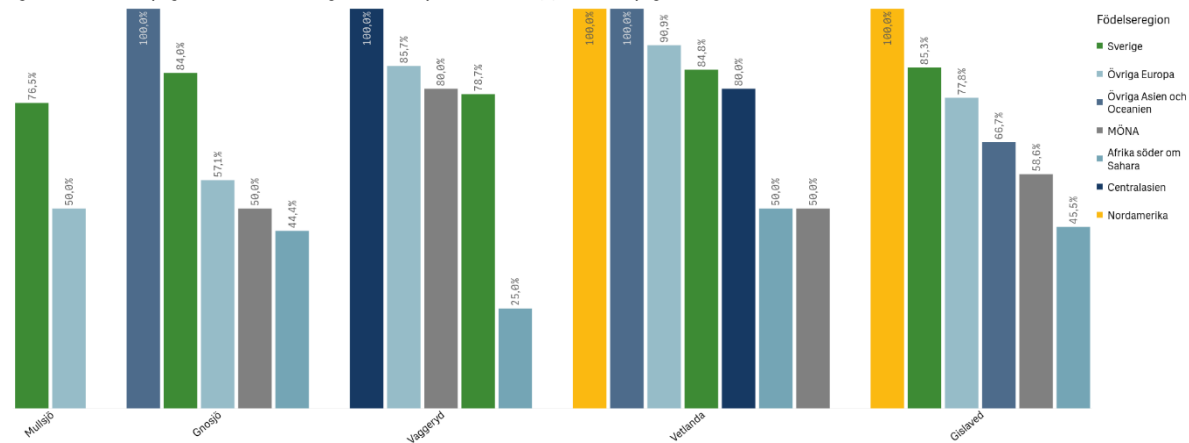
Behöriga elever till nationella programmet, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2010 - 2022 - Jönköpings län

Figur 65 Behöriga elever till nationella programmet som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB

Figur 66 visar rangordningen från lägst till högst av de fem kommuner som har den lägsta andelen behöriga elever till nationella programmet för år 2022.

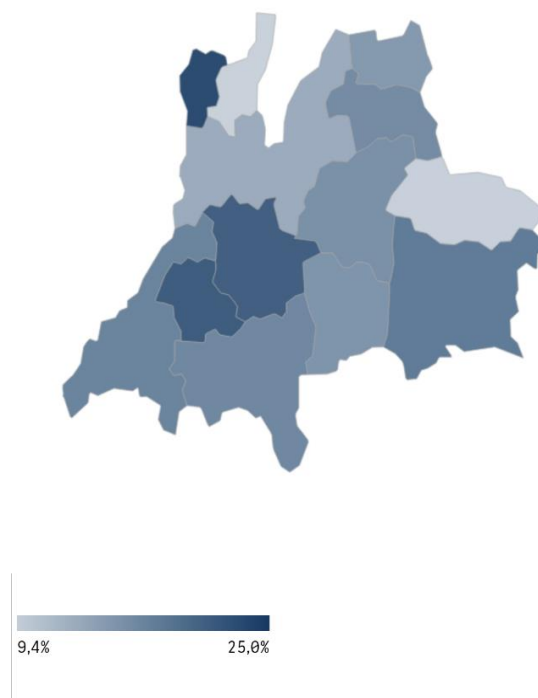
Behöriga elever till nationella programmet, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2022 - Jönköpings län

Figur 66 De fem kommuner (Mullsjö, Gnosjö, Vaggeryd, Vetlanda, Gislaved) med lägst andel behöriga elever till nationella programmet, uppdelat efter födelseregion, år 2022 i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen ej behöriga elever till nationella programmet, inom gruppen elever i Jönköpings län som gick ut årskurs 9 våren 2022, skiljer sig också mellan kommunerna, Figur 67. Den lägsta andelen ej behöriga elever år 2022 hittas i Habo, drygt 9 procent, och den högsta andelen är i Mullsjö, 25 procent. Ej behöriga elever till nationella programmet i hela länet ligger på 16 procent medan motsvarande siffra för riket ligger på 14,5 procent år 2022.

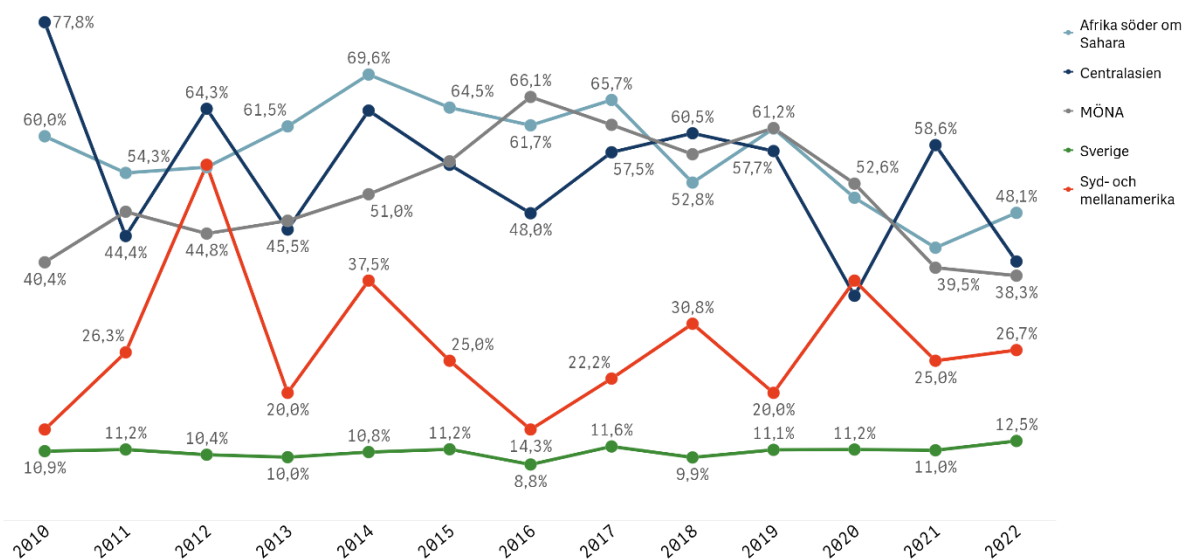
Ej behöriga elever till nationella programmet årskurs 9 - 2022

Figur 67 Ej behöriga elever till nationella programmet som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län. Källa: SCB

Andelen ej behöriga elever till nationella programmet uppdelat efter födelseregion varierar över tid för de flesta elever födda utanför Sverige. Generellt är andelen ej behöriga elever födda i Afrika söder om Sahara, Centralasien, MÖNA och Syd - och Mellanamerika högre än andelen ej behöriga elever födda i Sverige, Figur 68.

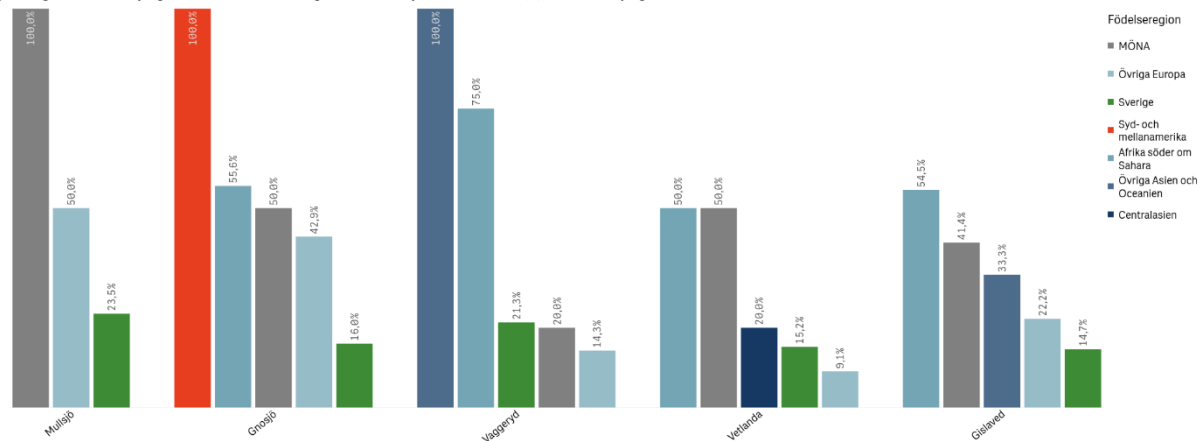
Ej behöriga till nationella programmet, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2010 - 2022 - Jönköpings län

Figur 68 Ej behöriga elever till nationella programmet som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län. Källa: SCB.

Figur 69 visar rangordningen från högst till lägst av de fem kommuner som har den högsta andelen ej behöriga elever till nationella programmet år 2022.

Ej behöriga till nationella programmet, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2022 - Jönköpings län

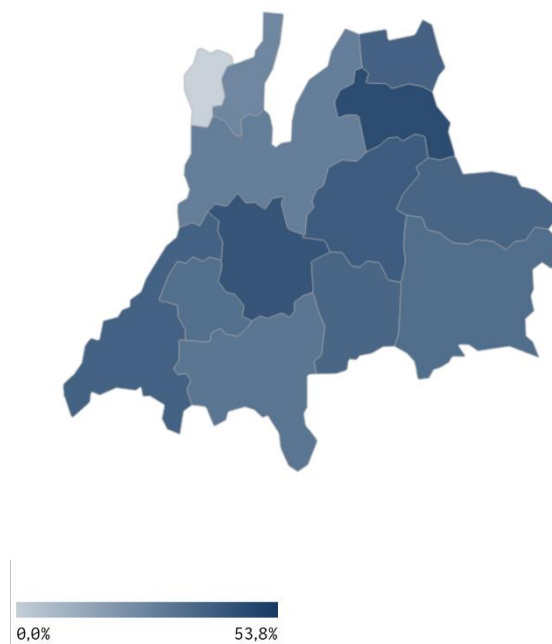
Figur 69 De fem kommuner (Mullsjö, Gnosjö, Vaggeryd, Vetlanda, Gislaved) med högst andel ej behöriga elever till nationella programmet, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Behöriga och ej behöriga elever till nationella programmet (folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder)

Andelen behöriga elever till nationella programmet folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder⁵⁰, inom gruppen elever som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län, varierar mellan kommunerna. Den lägsta andelen behöriga elever år 2022 hittas i Mullsjö, noll procent, och den högsta andelen är i Aneby, nästan 54 procent, Figur 70.

Andelen behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, för hela länet ligger på drygt 40 procent och motsvarande andel för hela riket ligger på cirka 39 procent år 2022.

Behöriga elever till nationella programmet årskurs 9 - 2022
Folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder

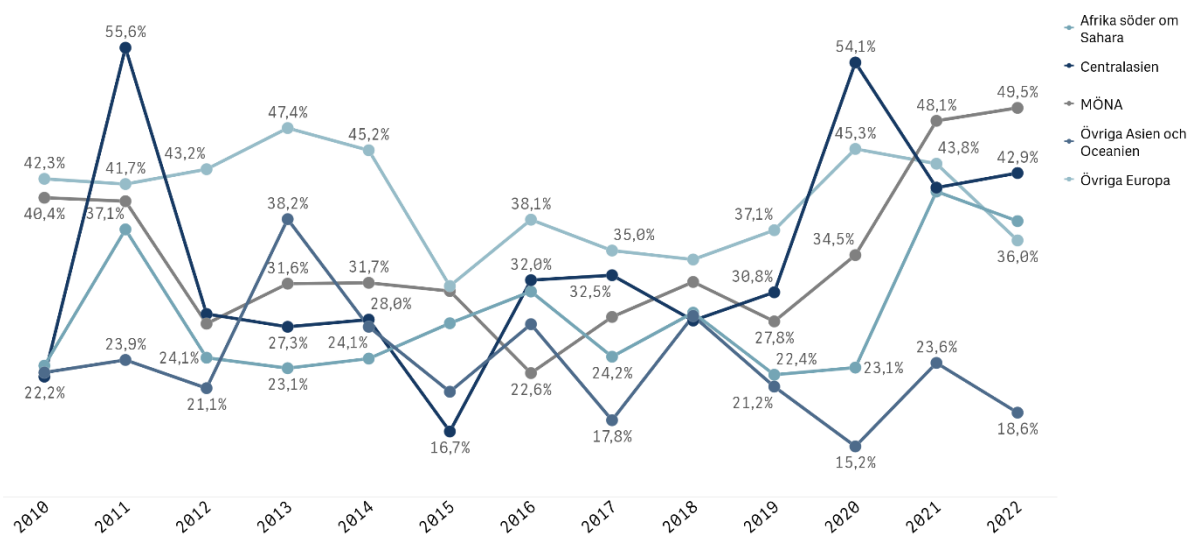

Figur 70 Behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län. Källa: SCB.

Andelen behöriga elever till nationella programmet som är folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder uppdelat efter födelseregion varierar över tid för de flesta av födelseregionerna. Det finns dock en positiv trend för vissa födelseregioner som Centralasien och MÖNA, Figur 71.

⁵⁰ Avser endast elever med födelseregion i Afrika söder om Sahara, Centralasien, MÖNA, Syd- och Mellanamerika, Övriga Asien och Oceanien och Övriga Europa

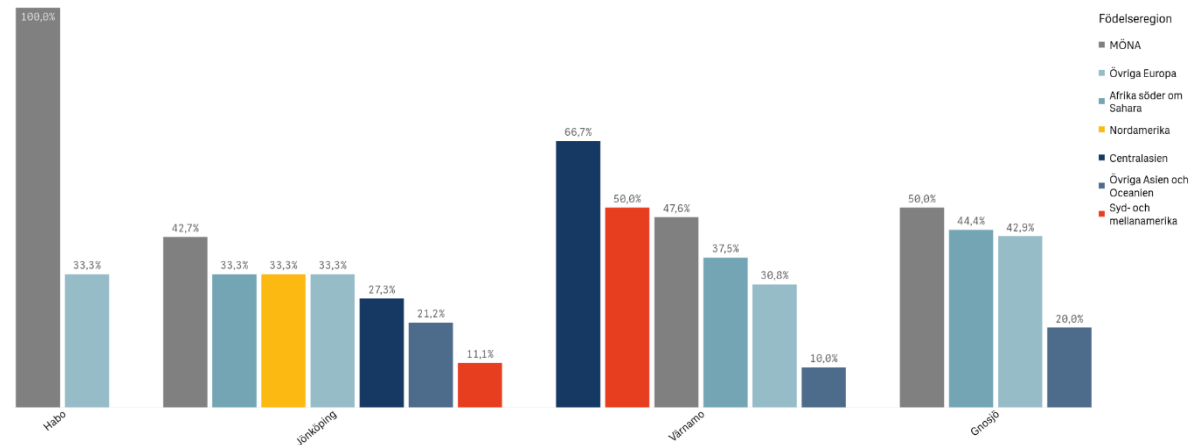
Behöriga elever till nationell programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2010 - 2022 - Jönköpings län

Figur 71 Behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år i Jönköpings län. Källa: SCB.

Figur 72 visar de fyra kommuner som har högst andel behöriga elever till nationella programmet som är folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder för år 2022. I till exempel Jönköpings kommun är det elever med födelseregion MÖNA som står för den största andelen behöriga elever till nationella programmet medan det i Värnamo kommun är Centralasien som står för den största andelen behöriga elever till nationella programmet.

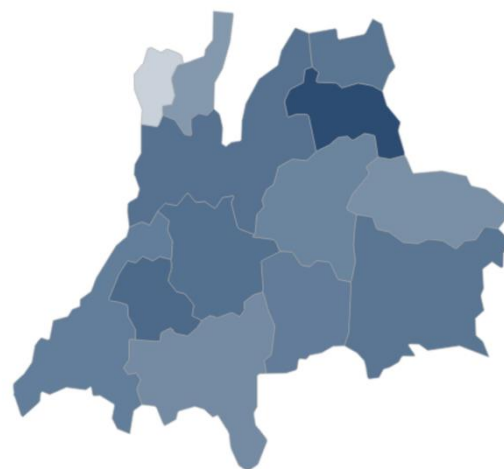
Behöriga elever till nationell programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2022 - Jönköpings län

Figur 72 De fyra kommuner (Habo, Jönköping, Värnamo, Gnosjö) med högst andel behöriga elever till nationella programmet folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, uppdelat efter födelseregion, i Jönköpings län år 2022. Källa: SCB.

Ej behöriga elever till nationella programmet folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder⁵¹, inom gruppen elever som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län, varierar mellan kommunerna. Den lägsta andelen ej behöriga elever hittas i Mullsjö, noll procent, och den högsta andelen är i Aneby, drygt 46 procent, Figur 73. Ej behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, för hela länet ligger på 30 procent. Motsvarande andel för hela riket ligger på cirka 29 procent år 2022.

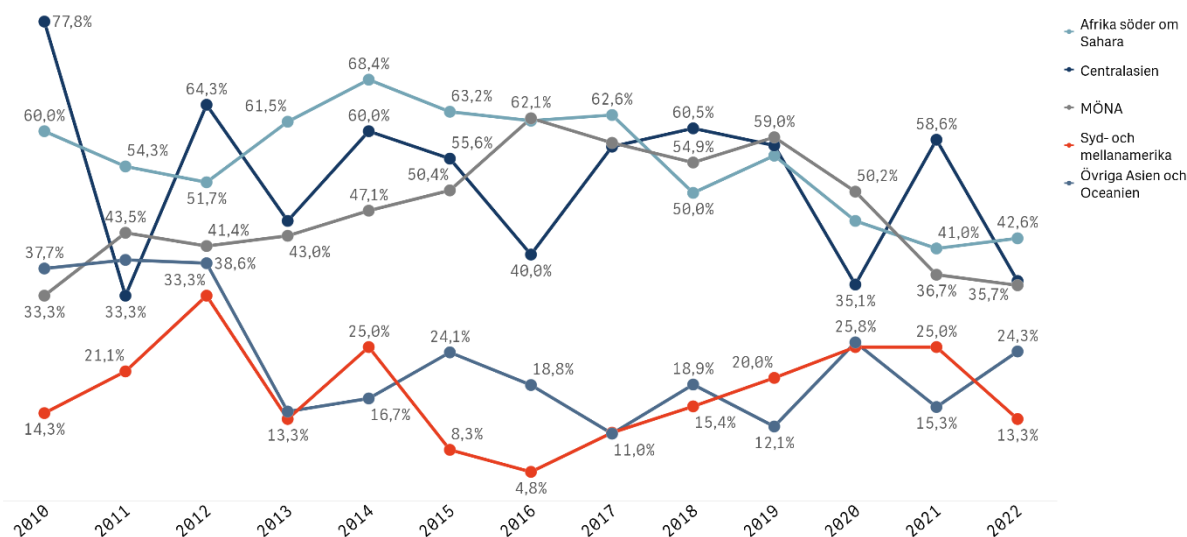
Ej behöriga elever till nationella programmet årskurs 9 - 2022
Folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder

Andelen ej behöriga elever till nationella programmet som är folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder uppdelat efter födelseregion varierar över tid för de flesta av födelseregionerna. Det finns dock en positiv trend för vissa födelseregioner som Afrika söder om Sahara och MÖNA, Figur 74.

Figur 73 Ej behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, som gick ut årskurs 9 våren 2022 i Jönköpings län. Källa: SCB.

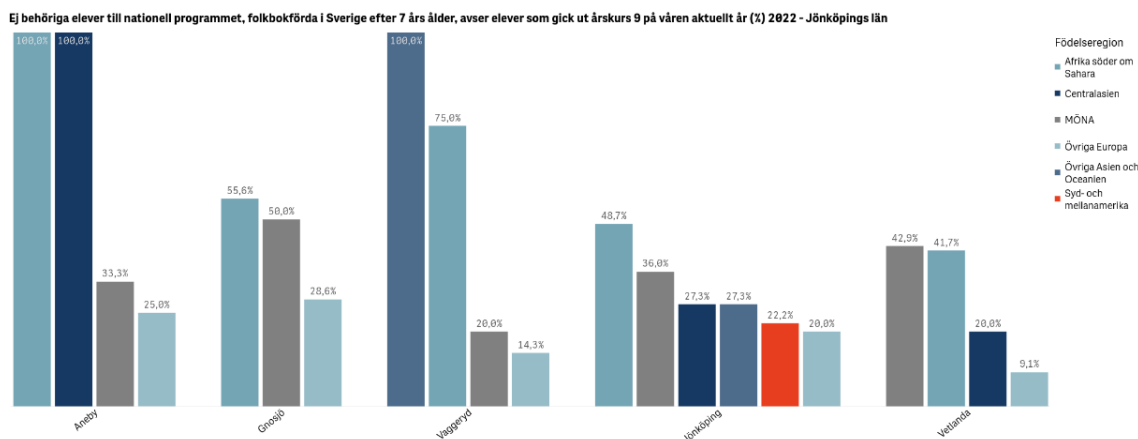
Ej behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, avser elever som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år (%) 2010 - 2022 - Jönköpings län

Figur 74 Ej behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, som gick ut årskurs 9 på våren aktuellt år i Jönköpings län. Källa: SCB.

⁵¹ Avser endast elever med födelseregion i Afrika söder om Sahara, Centralasien, MÖNA, Syd- och Mellanamerika, Övriga Asien och Oceanien och Övriga Europa

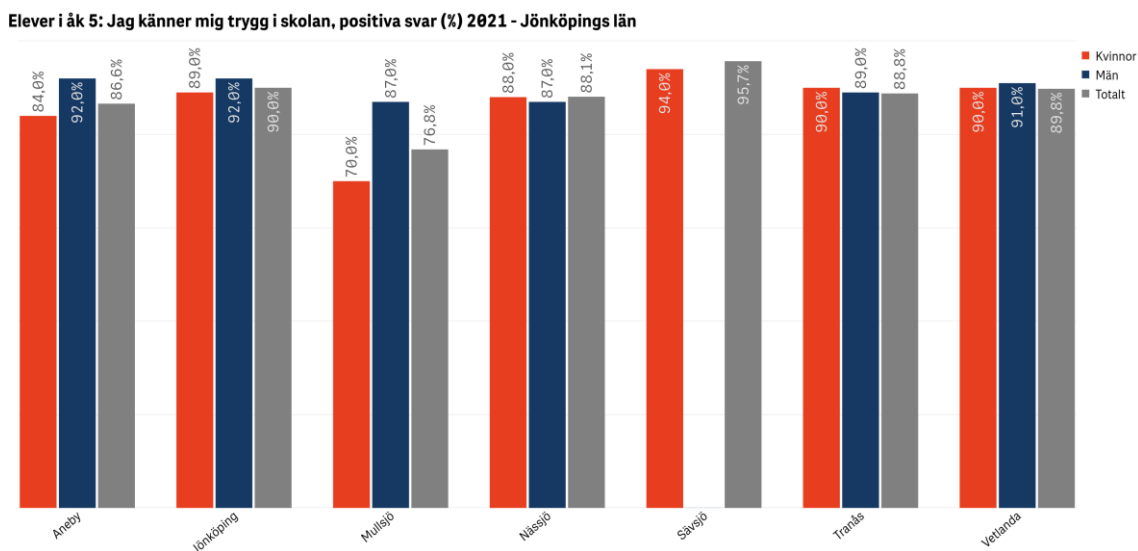
Figur 75 visar rangordningen från högst till lägst av de fem kommuner som har högst andel ej behöriga elever till nationella programmet som är folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder för år 2022.

Figur 75 De fem kommuner (Aneby, Gnosjö, Vaggeryd, Jönköping, Vetlanda) med högst andel ej behöriga elever till nationella programmet, folkbokförda i Sverige efter 7 års ålder, uppdelat efter födelseregion år 2022. Källa: SCB.

Trygghet i skolan

När det gäller trygghet i skolan har elever i årskurs 5 i Jönköpings län svarat lite varierande i olika kommuner. Den högsta andelen elever som känner sig trygga är i Sävsjö kommun, cirka 96 procent år 2021. Där hittar man också högsta andelen flickor som känner sig trygga, 94 procent. Den lägsta andelen elever som känner sig trygga, nästan 77 procent, finns i Mullsjö kommun, Figur 76.

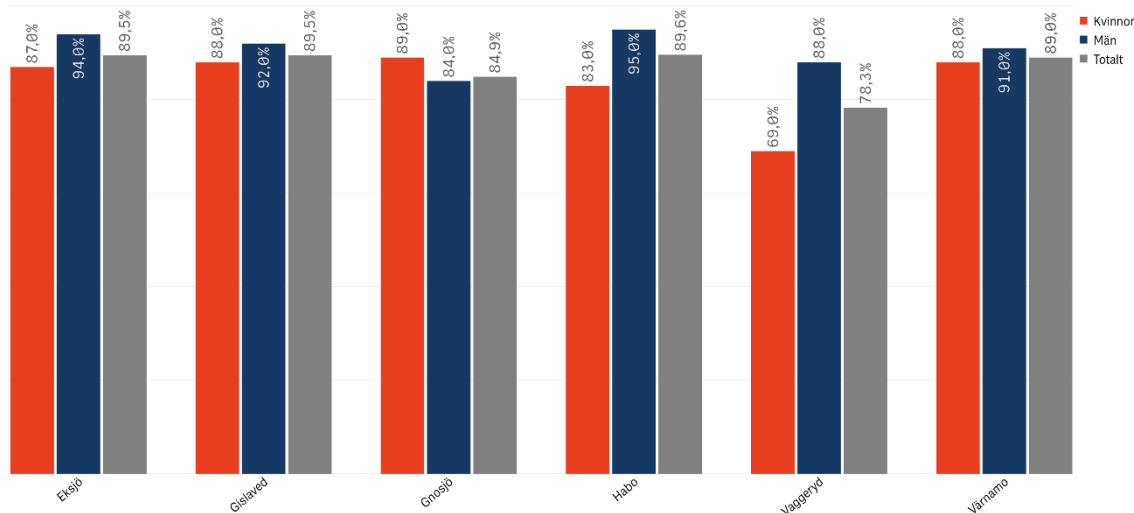

Källa: Kolada

Figur 76 Andel elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan i Aneby, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda år 2021. Källa: Kolada.

Andelen elever som känner sig trygga i skolan helt och hållet eller till stor del är år 2022 högst i Habo kommun, 89,6 procent. Eksjö och Gislaved ligger dock på nästan samma nivå, 89,5 procent, Figur 77

Elever i åk 5: Känner du dig trygg i skolan? "Helt och hållet" eller "Till stor del" (%) 2022 - Jönköpings län

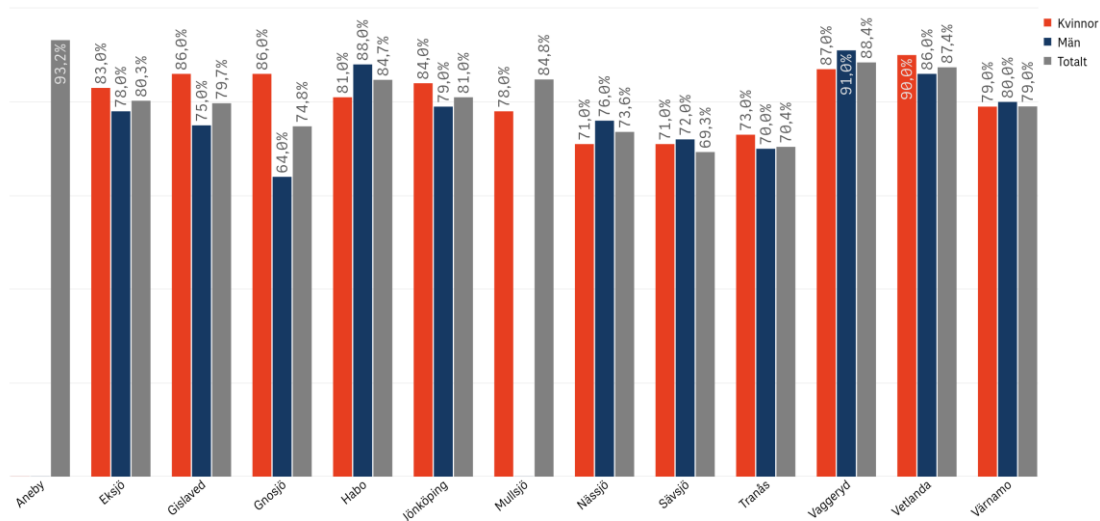

Källa: Kolada

Figur 77 Andel elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan, helt och hållet eller till stor del, i Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Vaggeryd och Värnamo år 2022. Källa: Kolada.

Precis som eleverna i årskurs 5 så har elever i årskurs 9 i Jönköpings län svarat lite varierande i olika kommuner på frågan om trygghet i skolan. Den högsta andelen elever som känner sig trygga i skolan år 2021 är i Aneby kommun, cirka 93 procent, följt av eleverna i Vaggeryds kommun, 88 procent. I Vetlanda hittar man den högsta andelen flickor som känner sig trygga, 90 procent. Däremot är andelen elever som känner sig trygga i Sävsjö bara drygt 69 procent, Figur 78.

Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar (%) 2021 - Jönköpings län

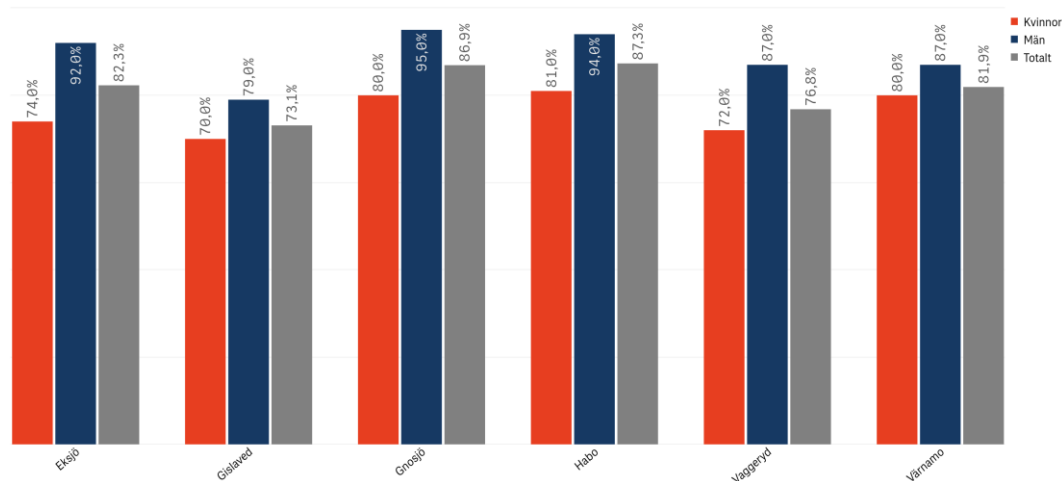

Källa: Kolada

Figur 78 Andel elever i årskurs 9 som känner sig trygga i skolan i Jönköpings län. Källa: Kolada.

Andelen elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan helt och hållet eller till stor del är högst i Habo kommun med 87,3 procent år 2022, Figur 79. Gnosjö kommun ligger dock inte långt efter med 86,9 procent.

Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? "Helt och hållet" eller "Till stor del" (%) 2022 - Jönköpings län

Källa: Kolada

Figur 79 Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan, helt och hållet eller till stor del, i Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Vaggeryd och Värnamo år 2022. Källa: Kolada.

Referenser

Uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter (Ku2017/00707 /DISK Ku2017/00255/DISK), Regeringen

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, (Prop.2009/10:232), Regeringen

Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende länsstyrelserna, Fi2021/02746 m.fl., Regeringen

Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform (SFS nr: 1974:152), Sveriges riksdag

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), United Nations

Årsrapport 2023, Institutet för mänskliga rättigheter

Avslutande anmärkningar om Sveriges sjätte periodiska rapport, Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (E/C.12/SWE/CO/6), 2016, Ekonomiska och sociala rådet, Förenta nationerna

Sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport, Kommittén för barnets rättigheter (CRC/C/SWE/CO/6–7), 2023, Förenta nationerna

EU Strategy on the rights of the child, 2021, European Commission

Kunskapsstöd för delaktighet och inflytande, 2018, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Länsstyrelsen i Skånes län

Barnfattigdom i Sverige, 2021, Rädda barnen

Arbete, studier och daglig verksamhet efter gymnasiesärskola, 2022, Skolverket

Pressmeddelande: Vräkningarna ökar – allt fler barn berörs, 2023, Kronofogden

Universal declaration of human rights 1948, United nations

The International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination 1968, United nations

Convention of the rights of the child, 1989, United nations

Bilaga 1. Lista över deltagande organisationer hearing

Antidiskrimineringsbyrån Uppsala

Funktionsrätt Sverige

Hej främling

Riksförbundet för barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning (FUB)

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)

Rädda Barnen

Röda Korset

Trajosko Drom

UNICEF Sverige

Verdandi

Bilaga 2. Länder som ingår i respektive födelseregion

Födelseland	Födelseregion	Födelseland	Födelseregion
Angola	Afrika söder om Sahara	Honduras	Syd- och Mellanamerika
Benin	Afrika söder om Sahara	Jamaica	Syd- och Mellanamerika
Botswana	Afrika söder om Sahara	Jungfruöarna, brittiska	Syd- och Mellanamerika
Burkina Faso	Afrika söder om Sahara	Kuba	Syd- och Mellanamerika
Burundi	Afrika söder om Sahara	Mexiko	Syd- och Mellanamerika
Centralafrikanska Republiken	Afrika söder om Sahara	Nicaragua	Syd- och Mellanamerika
Comorererna	Afrika söder om Sahara	Panama	Syd- och Mellanamerika
Djibouti	Afrika söder om Sahara	Paraguay	Syd- och Mellanamerika
Ekvatorialguinea	Afrika söder om Sahara	Peru	Syd- och Mellanamerika
Elfenbenskusten	Afrika söder om Sahara	S: T Lucia	Syd- och Mellanamerika
Eritrea	Afrika söder om Sahara	S: T Vincent och Grenadinerna	Syd- och Mellanamerika
Etiopien	Afrika söder om Sahara	Surinam	Syd- och Mellanamerika
Gabon	Afrika söder om Sahara	Trinidad och Tobago	Syd- och Mellanamerika
Gambia	Afrika söder om Sahara	Uruguay	Syd- och Mellanamerika
Ghana	Afrika söder om Sahara	Venezuela	Syd- och Mellanamerika
Guinea	Afrika söder om Sahara	Australien	Övriga Asien och Oceanien
Guinea-Bissau	Afrika söder om Sahara	Bangladesh	Övriga Asien och Oceanien
Kamerun	Afrika söder om Sahara	Bhutan	Övriga Asien och Oceanien
Kap Verde	Afrika söder om Sahara	Brunei Darussalam	Övriga Asien och Oceanien
Kenya	Afrika söder om Sahara	Fiji	Övriga Asien och Oceanien
Kongo	Afrika söder om Sahara	Filippinerna	Övriga Asien och Oceanien
Kongo, Demokratiska Republiken	Afrika söder om Sahara	Hongkong	Övriga Asien och Oceanien

Lesotho	Afrika söder om Sahara	Indien	Övriga Asien och Oceanien
Liberia	Afrika söder om Sahara	Indonesien	Övriga Asien och Oceanien
Madagaskar	Afrika söder om Sahara	Japan	Övriga Asien och Oceanien
Malawi	Afrika söder om Sahara	Kambodja	Övriga Asien och Oceanien
Mali	Afrika söder om Sahara	Kina	Övriga Asien och Oceanien
Mauritius	Afrika söder om Sahara	Kiribati	Övriga Asien och Oceanien
Mocambique	Afrika söder om Sahara	Korea, Nord-	Övriga Asien och Oceanien
Namibia	Afrika söder om Sahara	Korea, Syd-	Övriga Asien och Oceanien
Niger	Afrika söder om Sahara	Laos	Övriga Asien och Oceanien
Nigeria	Afrika söder om Sahara	Malajiska Förbundet	Övriga Asien och Oceanien
Rwanda	Afrika söder om Sahara	Malaysia	Övriga Asien och Oceanien
São Tomé och Príncipe	Afrika söder om Sahara	Maldiverna	Övriga Asien och Oceanien
Senegal	Afrika söder om Sahara	Mikronesien	Övriga Asien och Oceanien
Seychellerna	Afrika söder om Sahara	Mongoliet	Övriga Asien och Oceanien
Sierra Leone	Afrika söder om Sahara	Myanmar	Övriga Asien och Oceanien
Somalia	Afrika söder om Sahara	Nauru	Övriga Asien och Oceanien
Sudan	Afrika söder om Sahara	Nepal	Övriga Asien och Oceanien
Swaziland	Afrika söder om Sahara	Nya Zeeland	Övriga Asien och Oceanien
Sydafrika	Afrika söder om Sahara	Pakistan	Övriga Asien och Oceanien
Sydsudan	Afrika söder om Sahara	Palau	Övriga Asien och Oceanien
Tanzania	Afrika söder om Sahara	Papua Nya Guinea	Övriga Asien och Oceanien
Tchad	Afrika söder om Sahara	Salomonöarna	Övriga Asien och Oceanien
Togo	Afrika söder om Sahara	Samoa	Övriga Asien och Oceanien
Uganda	Afrika söder om Sahara	Sikkim	Övriga Asien och Oceanien
Zambia	Afrika söder om Sahara	Singapore	Övriga Asien och Oceanien
Zanzibar	Afrika söder om Sahara	Sri Lanka	Övriga Asien och Oceanien

Zimbabwe	Afrika söder om Sahara	Taiwan	Övriga Asien och Oceanien
Kongo-Brazzaville	Afrika söder om Sahara	Thailand	Övriga Asien och Oceanien
Kongo-Kinshasa	Afrika söder om Sahara	Tonga	Övriga Asien och Oceanien
Afghanistan	Centralasien	Vanuatu	Övriga Asien och Oceanien
Armenien	Centralasien	Vietnam	Övriga Asien och Oceanien
Azerbajdzjan	Centralasien	Vietnam, Rep	Övriga Asien och Oceanien
Georgien	Centralasien	Västra Samoa	Övriga Asien och Oceanien
Kazakstan	Centralasien	Östtimor	Övriga Asien och Oceanien
Kirgizistan	Centralasien	Marshallöarna	Övriga Asien och Oceanien
Tadjikistan	Centralasien	Tuvalu	Övriga Asien och Oceanien
Turkmenistan	Centralasien	Albanien	Övriga Europa
Uzbekistan	Centralasien	Andorra	Övriga Europa
Algeriet	MÖNA	Belgien	Övriga Europa
Arabemiraten, Förenade	MÖNA	Bosnien-Hercegovina	Övriga Europa
Arabrepubliken Egypten	MÖNA	Bulgarien	Övriga Europa
Bahrain	MÖNA	Cypern	Övriga Europa
Egypten	MÖNA	Danmark	Övriga Europa
Franska Marocko	MÖNA	Danzig	Övriga Europa
Gaza-området	MÖNA	Estland	Övriga Europa
Irak	MÖNA	Finland	Övriga Europa
Iran	MÖNA	Frankrike	Övriga Europa
Israel	MÖNA	Gibraltar	Övriga Europa
Jordanien	MÖNA	Grekland	Övriga Europa
Kuwait	MÖNA	Irland	Övriga Europa
Libanon	MÖNA	Island	Övriga Europa
Libyen	MÖNA	Italien	Övriga Europa
Marocko	MÖNA	Jugoslavien	Övriga Europa
Mauretanien	MÖNA	Kosovo	Övriga Europa
Oman	MÖNA	Kroatien	Övriga Europa
Palestina	MÖNA	Lettland	Övriga Europa
Qatar	MÖNA	Liechtenstein	Övriga Europa
Saudiarabien	MÖNA	Litauen	Övriga Europa
Sydjemen	MÖNA	Luxemburg	Övriga Europa
Syrien	MÖNA	Makedonien	Övriga Europa
Tunisien	MÖNA	Malta	Övriga Europa
Turkiet	MÖNA	Moldavien	Övriga Europa
Västbanken	MÖNA	Monaco	Övriga Europa
Yemen	MÖNA	Montenegro	Övriga Europa
Västsahara (Statslösa)	MÖNA	Nederländerna	Övriga Europa
Kanada	Nordamerika	Norge	Övriga Europa
USA	Nordamerika	Polen	Övriga Europa
Bermuda	Nordamerika	Portugal	Övriga Europa
Sverige	Sverige	Rumänien	Övriga Europa

Antigua och Barbuda	Syd- och Mellanamerika	Ryssland	Övriga Europa
Argentina	Syd- och Mellanamerika	San Marino	Övriga Europa
Bahamas	Syd- och Mellanamerika	Schweiz	Övriga Europa
Barbados	Syd- och Mellanamerika	Serbien	Övriga Europa
Belize	Syd- och Mellanamerika	Serbien och Montenegro	Övriga Europa
Bolivia	Syd- och Mellanamerika	Slovakien	Övriga Europa
Brasilien	Syd- och Mellanamerika	Slovenien	Övriga Europa
Chile	Syd- och Mellanamerika	Sovjetunionen	Övriga Europa
Colombia	Syd- och Mellanamerika	Spanien	Övriga Europa
Costa Rica	Syd- och Mellanamerika	Storbritannien och Nordirland	Övriga Europa
Dominica	Syd- och Mellanamerika	Tjeckien	Övriga Europa
Dominikanska Republiken	Syd- och Mellanamerika	Tjeckoslovakien	Övriga Europa
Ecuador	Syd- och Mellanamerika	Tyska Dem Rep (Ddr)	Övriga Europa
El Salvador	Syd- och Mellanamerika	Tyskland	Övriga Europa
Grenada	Syd- och Mellanamerika	Ukraina	Övriga Europa
Guatemala	Syd- och Mellanamerika	Ungern	Övriga Europa
Guyana	Syd- och Mellanamerika	Vitryssland	Övriga Europa
Haiti	Syd- och Mellanamerika	Österrike	Övriga Europa

Länsstyrelsen
i Jönköpings län